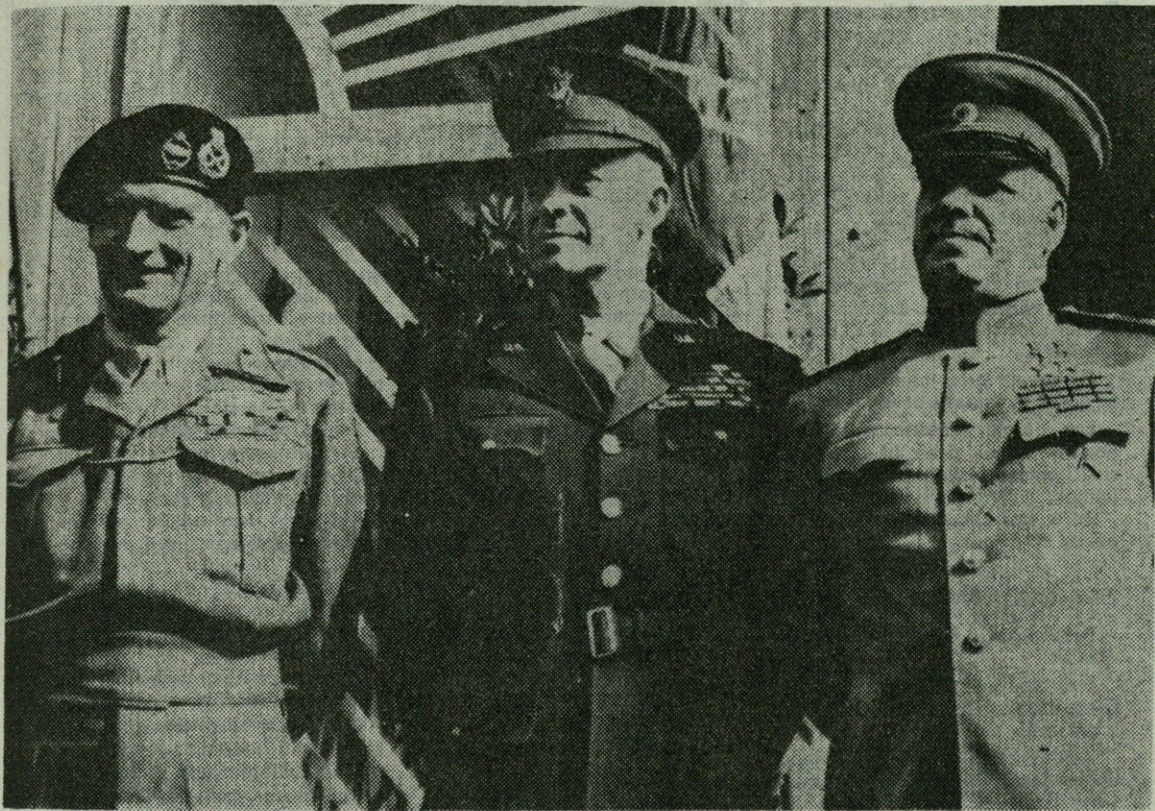

ZERUKO ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 4 PEZETA

MONTY, IKE ta ZUKOV, IRU IRABAZLEAK

AZALETIK...

- Europa'k geroko urtetan eta **laster samar** ala ere, ur-
eskasia izango du bere barruan. Urik-ez ori indus-
tri-sailletan askoz geiago bear dalako da. Gaiñera
ur-karioak egiteko gudi ta beribillak geiagoren bea-
rrean arkitzen dira. (YA).
- «Che» Guebara Bolivia'ko mendietan il zan ezker-
o, ibero-ameriketako **gudaketak gutxitzen** ari dira an-
go mendietan.
- Panama'k Estatu Batuei beren arteko itunbena be-
rriro **aztertze**ko eskatuko dio, an dagon urbide edo
kanalaren artu-emanetan.
- Nekazaritzako Ministroak Merkatu Batuaren barruan,
ezin dira iritzi berdiñetan jarri **lur-emaizten prezio-**
etan.
- Eleiz Katolikuek kinka gorria du sartaldeko zibiliza-
zio berria dala-ta. Elizak estualdi ori gaintzeko, **adie-**
razpen berri ta egokiagoak billatu bearko ditu **gaur-**
ko girotarako. Frantzi'ko elizak Espaiñakoari kome-
ni zaion aldaketa egiten lagun lezaioke gaurko an-
tolaketan sar dedin. (DIARIO SP'en Danielou teolo-
gariak).
- Zaragoza'ko Artzobispo Pedro Cantero jauna da **mai-**
llaz eta urtez, Kortetan Morcillo jaunaren lekua ar
dezakena eta Erreñuko Aolku-Batzordean sar dite-
kena. Baiña agian, Estaduko Buruzagiak **beste Eliz-**
Artzaien bat ortarako izendatu dezake. EUROPA
PRESS'ek dionez, Jose Luis López Ortiz praillearen
izena aitatzen da zurrumurrutan jarleku oietarako.
Au, gudarien Bikario Nagusia da.
- Iruña'ko Gongotzaia au esan du: «Nere onetan na-
go: **artzaintza-batzordeak, apaiz-batzordeak eta ar-**
txiprezte-barrutiak bere ein betean jartzen ez ditu-
gun bitartean, gure lanak bidea galtzeko ta etsipe-
nez itotzeko arriskua izango du».
- Larunbata Santu gabeko bijili berriaz gaiñera, **beste**
liturji-aldaketak aiputan dira. Bereala omen dator
Meza tajutua, eta orrekin bukatuko da meza san-

- tuaren antolaketa. **Bataio-otoitzak** ere egoki egiñak
omen dira. **ApaiZen errezotako liburu**a ere aldatu
ta errezteketan dabilta. Eta diotenez, gotzai bakoit-
zak bere barrutian erabaki al izango du, **Jauna aora**
ala eskura eliztarrei emango ote zaien.
- Martxoaren azkenetan ospatu bear ziran Gizarte-
Asteak, **udazkenerako utzi dituzte.** Aste oietan «PO-
PULORUN PROGRESSIO» eliz-gutuna aztertuko du-
te. Gutun orrek eta Espaiña'ko katoliku-gizarteak
beren artean dituzten zer ikusiak miatuko dira ai-
etan.
- Azkenengo zortzi urtetan **Bartzelona'ko kaiak** bere
ontzi-karioa ta ekarri-eramana **len alako bi ugald**
du. 1968'garren urtean **zortzi milloi tonelada** tara
ia iritxi dira sal-eros-gaietan.
- Nekazari auzoak **salbatzeko,** lurak ematen dituan
emaiztekin, **industri berria sortu bearko da.** Onela
lantegi auker artuko luteke, saltzeke gelditzen dan
guzia. Onela prezioak ez luteke onelako gora-bera
aundirik izango urte batetik bestera. (DIARIO SP).
- Basarriak **ustutzen badira,** aietan bizi-aukearik ezta-
golako da. Kontribuzio ta zerga-zamak ere kalte egi-
ten die; bizi-bearrak larritzen ditu ta bizi larriak
uxatzen dizkigu mendi- aldeetatik. (ARRIBA).
- Alaska'ko ipar-aldean arkitu dituzten **petrolio-itu-**
rriak, Norteameriketako prezioetan egundoko era-
giña izango omen dute. Ala dio FORTUNE aldizka-
riak.
- Illetargira gizonak **biatzea, uztaila arte ezta egingo.**
Ori, APOLO XI'garrenaren egaldian gertatuko da.
- Giza-Eskubideak zaitzen dituan Batzordeak Estras-
burgo'n esan digunez, **Grezia'ko Gobernuak ez**
lekukorik azaldu nai izan, Batzordeko ordezkariak
Grezia'ko zenbait kartzela ikusterik ere, ez du nai
izan. Ala ere, Gobernu orrek erantzun du, berak ez-
tuala ortarako debekurik eta oztoporik jarri.

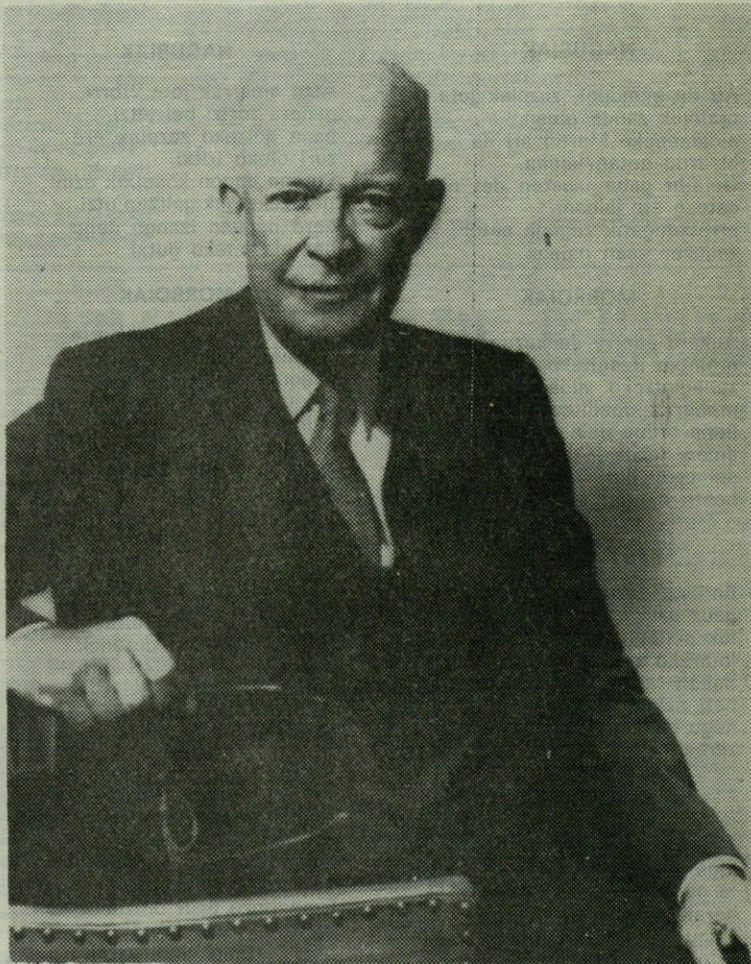
ESKATU:

ZERUKO ARGIA'ren bidez, zure etxera bialduko zaizkizu, zuk nai
dituzun liburu ta liburuxka aukeratu:

	Ptak.
☐ Enziklika «Humanae Vitae»: Giza-Biziaz.	5
☐ 6-garren Paul Aita Santua ta «Il-garren Batikano» Batza- rra» Yurre'tar Yulen A.	90
☐ «Lourdes'ko Ama» - Euskal Meza. P. Francisco de Lazca- no. Donosti'ko Eliz-barrutian loratua.	35
☐ Kontu zarrak eta kontu berriak. Edic. «Apakia».	5

BRUÑO Liburuak

☐ Gazteen Biblia. F. Hoffmann eta Ondarrabi-ko F'ren Itzak, eta A. Zugasti'k euskeratua	250
---	-----

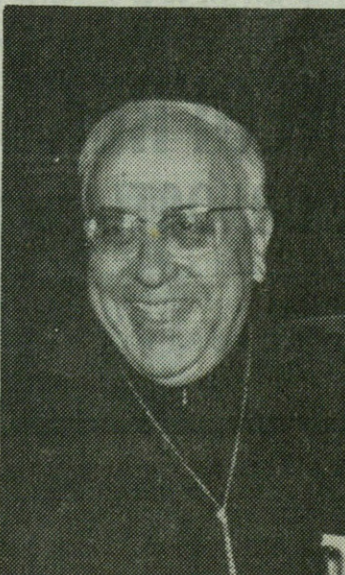

Baia... guda irabazten al dira iñoiz? Orain, bere bizi guzian irabazi-
tako saria artu dun garaian, galdera auxa egingo genioguke Estatu Ba-
tuetako 34'garren buru izandako udari bioztu Dwigh Eisenhower-i. Epa-
illaren 28'an, irurogei ta emezortzi urte zitula joan zan, munduko gizonik fa-
matuenetako au. Goian bego.

Euskaltzaindiaren billera Donostian

Euskaltzaindiak bere hileroko bil-
kura Gipuzkoako Diputazioaren
jauregian egin du martxoaren 28-an.

IRUÑAKO GOTZAI- BURUA, KARDENAL

Beste ogei gotzaiekin batean,
Paulo VI'garren Aita Santuak
Kardenal izendatu du Tabera ta
Araoz-tar Arturo jaun agurgarria
joan dan epaillaren 28'an. Txoko
ontatik zori onak bialtzen diz-
kiogu.

Manuel Lekuona euskaltzainbura ma-
hiburuko zelarik eta ezker eskubi
Juan San Martin sekretarioa ta Ha-
rischelhar euskaltzainbura orde-
kon zirelarik aita Villasante, Laba-
yen, Irigoyen, Lafitte, Larzabal, Zu-
bikarai, Jojendio ta Antonio Arrue
euskaltzain osoak, eta Zeleta, Pe-
dro Berondo, Zugasti, Zatarain, Ba-
rriola, Santamaria, Beobide, Berro-
jalbiz, Sarasola, Saizarbitoria ta Ar-
regi bildu dira.

Aurreko bilkuraren agiria onhartu
ondorenean euskerazko dotrinaren
hausia agertu da. Eta dotrinaren
hauziarekin batera liturgiarena. Pun-
du honi buruz Baionako apezpikua-
ren gutun bat irakurri du euskal-
tzainbura ordezkioak.

Liturjiari buruz batasun handi
bat izango dela garbi dago, bai ipar
aldean eta bai hego aldean. Bata-
sun hau erabateko izatea posible
izango ez baldin bada ere, derrigo-
rrezkoenetakoan bakarrik autsiko
da. Dotrinarekin ere beste horren-
beste gertatuko da. Bainan hemen
izango da diferentzia bat ipar aldea-
ren eta hego aldearen artean. Ipa-
rrekoak Parisetik jasoko baidute
gaia ta hego aldekoak Madriletik.
Gauzak honela, oso zaila izango da
Euskal Herri guziraiko dotrina ba-
karra agertzea. Hala ere zerbait egin
ditekela agertu da. Berrojalbiz an-
dereñoaren galdera bateri erantzun-
naz Manuel Lekuona esan du da-
torren ikastarorako prest egongo
dela euskal dotrina berria.

Juan San Martinek Madriliko
«Educación y Ciencia» delako mi-
nisterioaren bidez...

(12'garren orrialdean jarraitzen du)

BERTSO BERRIAK

NAGUSI-MORROIEN ALKARRIZKETA

NAGUSIAK

Au da mundual, zazpiak jota oraindik zaude olean, aldameneko Martin ari da bi ordu ontan laiean. Gelditu gabe ikusten det nik asteen eta jaiean, orretxengatik zugana nator zedozer esan naiean.

MORROIAK

Aukera ederra daukazu, jauna, oraintxe itzegiteko, zu agintzeko jaioa zera, ni berriz obeditzeko. Baña ordua dala uste det emen danak jakiteko, sei egun dira lanerako ta beste bat jai egiteko.

NAGUSIAK

Barkatu zazu, morroi maitea, gaur artu badizut kargu, nik pentsatzen det naikoa dala lotarako zazpi ordu. Baserritarak udaran gogor beti saiatu bear du, negu guzian bere ganbaran zerbait eduki nai badu.

MORROIAK

Zortzi orduan lan egiteko lege bat jarria ba-da, ta nagusiak jartzen diote berari amaika traba. Negu gorrian txit onak dira arto, babarrun da baba, baña Jainkoak deskantsatzeko emen jarri zuen gaba.

NAGUSIAK

Zuk lo eginda, zeñek jorratu babarrun eta artuak? erdi-negarrez begira egon naiz; danak belarrak artuak. Zortzi ordu ta... «Sábado inglés», ta orrelako kontuak, onera ekarri nai dizkigute granuja purrukatuak.

MORROIAK

Zuk nai zenduke, gelditu gabe, batetik eta bestera, egun guzian ibiltzea ni makina baten antzera. Atzo sorotik amarrak jota etorri nintzan etxera, ukullun dauden zortzi bei eta lau txekor gobernatzera.

NAGUSIAK

Atzo amarrak jota etorri, gañera zortzi bei jetzi, baña goizeko zazpiak ere zuri olean iritxi. Soroan dagon kosetxik ezin gentzake guk galtzen utzi, gero neguan izango degu bestela jateko gutxi.

MORROIAK

Ondo dakizu, oraindik ere udaran erdian gaude, dagonerako negu gorrian beldurrez jarria zaude. Egin zaitea arta-jorako makina on baten jabe, gaur baserrian ezer ez dago aurrerapenikan gabe.

NAGUSIAK

Kaltetarako ez ote dira etorri aurrerapenak? zu bezelaxe asko dira gaur oker pentsatzen dutenak. Makina oiek austen dituzte landare eta aienak, atxurak dira oraindik ere erremintarik onenak.

MORROIAK

Nagusi jauna, esan dituzu zuk astakeri bapoak, lanaren mende egongo dira beti zu bezelakoak. Ezpadituzu gaur ontzat artzen morroiak esandakoak, belar artean galduko dira babarrun eta artoak.

BERTSOLARIAK

Bertsolariak pasadizo au ejenplu gisa jartzen du, emen bakoitzak bere aldera beti gogor tiratzen du. Milloika gizon dauden tokian okerrak nola zuzendu, etxe batean gaur bi bakarrik ezin badira konpondu?

Era ontako gauzak ez dira, zoritxarrez, gaur asiak, beti asarre ikusten ditut morroi eta nagusiak. Aurrera ere izango dira emen ezin ikusiak, alkar maitatzen ikasi arte munduko gizon guziak.

MANUEL MATXAIN
AIE TE

NERE BORDATXOTIK

GURE JOKO-GIZONAK JAPON'ERA

Bai, enetxoak, bai; gure joko-gizonak Japon'era daramazkite.

Japon ez da, noski, bi kilometrorra dagon lurraldea. Ez da txantxetako ibilia emendik arakoa. Joan dan udazkenean, japondar Telebisioako gizon bi etorri ziran Euskalerrira. Europa osoa pasatu zuten, obeto esanda.

Gauza berezi ta bakanak nai zituzten Japon'go Telebisiorako. Ez egunero ta nunai ikusten diranak.

Adibidez, futbola, ziklismoa, elur-gañoeko jolasak eta abar, eza-gunegiak dituzte.

Len amaika aldiz esan dedana berritza noa.

Gu, euskaldunok, geu gera etxean daukagunari eskerrik gutxien ematen diogunak.

Kanpoko dana ona degu, ta etxekorik ezta aintzat artu ere. Onuntza datozen kanpotarrak berriz, zoraturik ao-zabalka gelditzen dira gure joko ta deporte jolasekin.

Erabat arrituta: nundik eta nola goraldtu asmatu eziñik.

Era berean gelditu ziran Japon'dik etorri ziran bi ordezkariak: Masao Nakao ta Miyamoto jaunak.

Zeru berri bat ideki zitzairen emen.

FRANTZIA'N EZER GUTXI

Europa guzia miatu zutela esan dizutet.

Frantzia osoa aztertutik, gizon bakar bat arkitu zuten Japon'era eramateko modukoak.

Abailari bat (tirador de honda, erderak), abaillean, 50 metrorra, ganadu baten adarrak jo lezazken gizona; pultsu ta apun-terri onekoa, iñolaz ere.

Gipuzkoa'n berriz, ikusten zuten guzia gustatzen zitzairen.

Arrijasotzalleak, tokalariak, segalariak, aizkolariak, aari jokoak...

Dana, itz batean esanda.

Itzik ezin asmatutik zeuden bi gizonak.

Nola ditek au —zioten— ain lurralde txiki ta xixtriña izanik?

Nolatan emen onelako aberas-tasun eta ugaritasuna, joko mo-ta guziak zein baño zein ederra-go ta ikusgarriago dirala?

Bereala asi ziran tratuan.

Gure gizonak bear zituzten Japon'go Telebisiorako. Egokia-gorik ezin billatu, jaun aien us-tez. Eta, sinistu, bi ta bi zenbat diran ondo dakiten jaunak dirala.

Ogeitamar milloi ikusle izango dituzte an.

Ba-da zerbait!

APIRILLA'REN IRUAN

Apirilla'ren irugarren egunean irten ziran gure gizonak.

Ondarrabi'ko abioi-zelaian artu zuten Madrid' a eramango zituen uso egalaria.

Illaren lauean, Madrid'tik irten eta Alemani'ko Frankfur'ten ko-katu.

An abioiz aldatu, ta amalau orduko ega egin ondoren, Tokio'ko lurra jo. Onezkero an ari di-ra beren abildadeak erakusten.

Auek dira emendik joandako indartsu biak Tokio'n erabiliko dituzten arriak.

Usategieta lenegoak, 100 eta 125 kiloko arri zilindroak.

Soarte'k, 137 kilo ta erdiko arri kubikoa, ta 125 kiloko arri biribilla.

Manuel Matxain'ek, bere alde-tik, an erakutsiko du bere mai-xutasun paregabea burni jotzen, tokalari modura.

Segalariak ere joatekoak zi-ran.

Urte sasoi ontan ebateko mo-duko belarrak Japon'en ez dago-lako gelditzen dira etxean.

Ta... ez pentsa gizon utsak dirala emendik Tokio'raño joan diranak.

Launa urteko aari bi an dituz-te eramanak, an alkar neurtu de-zaten.

Ederra izango litzake berrogei-tamar bat kopeteko, zein baño zeñ emango balituzte, ango jen-dea zoratzeko.

Emen beti irabazle gertatuak omen dira bi aariak.

Arriak aurrez biali zituzten itxas-ontzian. Aiek an egongo zi-ran gure indartsuen zai.

ETXERA BIDEAN

Donosti'ko Turismo Etxeko se-kretarioa dan Errafael Agirre ta Manuel Matxain jaunak, apirilla'ren 12'garren egunean artuko du-te etxerako bidea.

Apirilla'ren 22'rarte an geldi-tuko diranak Usategieta ta Soar-te dira.

Usategieta'k aizkoran ere egin-go ditu saioak. Bietarakoa iza-teak asko balio du.

Zer egur aukera izango ote da Japon'en?

Gaitz iruditzen zait an pag-rik arkitzea, baña zerbait molda-tuko diote, ontatik ezpada arta-tik.

Ibillaldi zoriontsu bat opa dizu-tet biotz erditik.

Ez au bakarrik. Japondar gu-zien naiak bete ditezela; aien gogozkoak izan ditezela gure gi-zonen eta aarien ekiñaldi guziak.

Gure jolas, deporte ta oiture-kin, euskerarekin gertatzen dan bere-bera gertatzen da.

Millaka ta millaka euskaldun izeneko dira euskeraz tutik ez dakitenak.

Euskeraz ez dakienik ez ditek «euskaldun» izan. Beraz, izena bakarrik daramate.

Ta, bienbitartean, munduko iz-kuntzalari azkarren eta jakintsue-nak erabat lilluratuta ikusten di-tugu gure izkuntzarekin, nundik ikasiko ta berenganatuko euske-raren izkutu edo sekretoak.

Negargarria, milla bider esan-da ere, gure artean ikusten ari gerana.

Gure Urtain arrijasotzalle utsa zan bitartean, bakar batzuek ba-karrik ezagutzen eta goraltzen genduen.

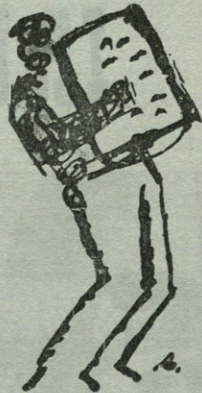
Bozealari biurtu zan ezkeru, millaka euskaldun ditu gañean. Arnanik artzen ez diote uzten gi-zonari.

Neretzat, Urtain arrijasotzallea, Urtain bezealaria bezin txaloga-rria zan.

Oraintxe ainbat maitatzen eta ixtimatzen nuen arrijasotzalle utsa zan denboran.

Noiz asiko ote gera euskaldu-nok etxe barruko baloreak ezagu-tzen? -

Intzentsu danak erbestekoeri eskeintzeko bear al ditugu?

MUNDUKO MIXERIA

Zoaz eleiz batera. Entzun zazu sermoi bat.

Munduaren lautatik iruko par-tea goseak dagola entzungo de-zu: mixeri gorrian.

Eskea onerako, eskea arako. Urrutira gabe, erritik irten ga-be, ba-dakigu famili askotako la-rrialdiak nolakoak diran.

Irabazten dana eskas: ezin iri-txi. Beti eziñean, beti arrasta-ka...

Millaka gazte dira etxebizitza baten modua egiterik baleukate, denbora galdurik gabe ezkon-duko lirakenak.

Noizko osatu etxebizitza bat erosteko dirua?

Zer prezio dira gaurkoak? Zer karga artu bear ditu langille ba-tek bizitokiaren jabe egiteko?

Eta, bazter guzietan ainbat ne-gar eta naigabe, ainbat iritxi-ezin nabaitzen dan garaian, artista bat milloi ta erdi peza balio di-tuen soñeko batekin jaialdi bate-ra azaltzekoa dala irakurriaz eta entzunaz ari gera.

Ixil-ixilik egon, sikira!

Eziñean, estu ta larri dabillen batek, zer pentsatuko du orrela-koak irakurriaz eta entzunaz?

Legezkoak al dira desberdinta-sun auek?

Legezkoa al da, batzuek dana ta besteak ezer ez?

Ondo dakigu guziok berdin iza-terik ez dagola; mallak beti izan-go dirala batzuetatik bestetara.

Giegikeriak, orde, ez dute onik egiten. Ta geiegikeri oleri aize ta indar emateak, are ta gu-txiego. Len kalte ikaragarriak egindako su bat indartzea beze-la da ori. Itzaltzen alegindu bea-rean, gañetik gasolina botatzea bezela, alegia.

Zentzuz jokatzeko ordua iritxia dagola esango nuke, gaurko mun-duari begiratuta.

Lujoz, aundinaikeriz, nabarmen-keriz gañezka ibiltzeko denbore-tan gaudenik ez derizkiot.

Ondo dago Biafra ta Nigeria' rako eskatzea; ondo dago pre-mian danari laguntzea. Ondo da-go al genezaken neurrian kari-dadea egitea.

Neurritik pasatzen dan dana da txarra. Balore ortako jantzia-rekin soña estaltzea, neurritik pasatzen dana da, nere uestez. Lenez gañera, marmarizo txarrak eta ikusi-eziñak ugaltzeko bide bat besterik ez da ori.

Basarri

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK
HERNANI, 4 — DONOSTIA

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 - Urrut. 17751 Etxekoa 22700

DONOSTIA

LANGILLEEN «TARTEKOTASUNA»

Gure egunotan, oso entzuna da «partizipazioa» itza. Itz ori euskeraz «tartekotasuna» esango degu elkar aditzeko. Gaur arte, langilleak onenbesteko lan-saria jasotzen du nagusiarengandik, eta or bukatzen da bere lanagatik jasotzen duan jornal. Nagusiak asko irabazi, gutxi irabazi ez du langilleari ezer gelago eman bearrik.

Baia gaurko aideak aldatzen ari dira biziro, ta langilleak bere zatia eskatzen dio nagusiarri, irabazietatik beretzat gordetzeko. Izan ere, lantegiak irabazi duana, bi iturritatik dator: nagusiak aurreratu duan diru-moltso edo kapitaletik bata; ta langilleak jarri duan lanetik bestea. Biak sortu duten ezkerro, irabazi ori, bidezkoa litzake, bai nagusiak eta bai langilleak tarteko izatea irabazietan. Orre arrotu nai degun auzia.

Alde guzietan, gizarte-aurrerapenak, lege berriak sortu nai ditu gai ontan. De Gaulle-i ere, onelako azkurea piztu zitzaion; baiña zerbait eskeintzeko ordua iritxi zitzaionean, kokxa asko jarri zitzaion aurrean, eta azkenean ezer itxurazko aldaketarik etzuan eskeini al izan langilleen «tartekotasun» au legetan sartzeko.

Ta or dago istillua: edozein Gobernu agintzen jartzen dalarik, Frantzia-k bere egoera sendotzeko, bearrekoa du «tartekotasun»-ames ori asetzea. Ta amesa De Gaulle-k ase ezin badu, Frantziako erriak berak artu bearko du, gogo ori aldaketa bidez asetzea. Lantegiak ontan duten jokabidea, beraz, alde guzietatik aldatzeko zorian arkitzen da.

«Jeune patron», (nagusi gaztea, esan nai du), kapitalista gazteen aldizkaria da. Guziok bezela, beraz, «tartekotasun» orren kezka jota dator bere orrietan. Orrela bada, bere aldetik «galdekizun» bat egin du Frantzia'ko lantegi batzuen artean gai ontaz. Lantegi oiek, gai orretan zerbait egiten asiak diranak ditugu. Baiña, oraiñarte kapitalismoaren girotan bizi izan diran lantegi oietako erantzunak, oso eskasak izan dira. Ezpaidute benetako aldaketarik egin, eta bere saioetan eskeintzen diguten guzia, alegin «bildurtiak» besterik ez dira izan.

Nagusi batzuek, ala ere, ba-dirudi geroko aidea zerbait nabaitzen dutela. Onela dezu Compagnie Cinam poliki-poliki bere barruko ekin-tza batera aldatu nai duana. Sauramps, S. A. Montpellier-koak erabaki arteko bere arduradun edo empleadu guziak billerata deitzen ditu. Montlucon-go S. A. Prilux-ek ere bere egitamu guziak maitzeko, aurrez bere arduradun guzien iritzia jasotzen du...

Beste lantegietakoak ez dute esateko aldaketarik asmatu. Egin duten guzia, lendik datozen kontu zaarrak luzatzea besterik ez da izan. Langilleak akzio batzuen jabe egitea, lantegiak sindikatu-batzordeak aintzat artzea, irabazietan langilleak nolabait kontuan artzea, ta abar eta abar... Gauza bat agertzen da elkarte aietan guzien kezka bezela: langilleak inola ere ez dute oraiñarte bezela ezjakinean iraun nai. Oso bearrekotzat jotzen dute orregatik, langilleak lantegiaren martxa berri jakitea: lantegiaren asmoen berri jakitea, lantegiaren irabaziak, galerak, aurrerako baiturak eta beste lantegiekin egin ditzen elkarteak, kontu auek danak langilleak jakin nai ditu.

Au da, noski, gaurko aidea lantegietan: langilleak jakinean jarri ditzatela beti, lantegiaren goraberetan. Ez orain arte bezela, nagusi batzuek bakarrik negozioa eraman eta inori ezereen berririk ez ematea. Beraz, gaur arteko «aitzago» edo «paternalismoa», usteltzat jotzen da alde guzietan. Langilleak lantegiko arazoetan, ez du «makiña» utsa izan bear, beraz. Langilleak, pertsonak dira ta pertsona bezela beren nortasun mailan artuak izan bear dute.

Lantegiaren goraberetan ekin-tza demokratikoa benetan nai bada, langilleak erabaki guzietan parte artu bear du, ta noiznai lantegiaren berri jakin bear du.

SOZIEDADEA «AIEK» DIRA...

«UXOLA»

Antziñan, gizonak bere ogia jateko, aragia jateko, itz batean, bizitzeko kulpante bakarra eguraldia zuan, bere bero zakarrekine edo izatekin, bere ekaitz edo euri-jasekin. Ezin atera, makil batez, eizera edo arrantzara.

Egun, gizonak, eragozpen eta esi asko arkitzen ditu bere bizimailan. Egun, erriak kulturatu diranean, lantegiak osatu diranean batzuen gusitza ta besteen morrontza ezartzen ditu. Egun, injustizia, ezberdintasuna, indarkeria, gorrotoa ta ezin-ikusia ain ugari barratua dagoanean zer edo zeri errua eman bear izaten diogu. Egun, kulpante ori soziedadea da. Auxe esango dizute ao batez zaarrak eta gazteak, eskoladunak eta eskolatugabeak, gizonak eta emakumeak. Inoren propaganda ez irentsitzeko gai diran «jakintsuak», eta errota-arrira irentsiko luteken ez-jakina.

Baiañ lenago, leitza zuloetako gizonengandik egunetara ino mundua intzen, aurretzen zetoirela aitortzen zan, ta gure aurretikako aien neurrian izateko gogo ere izaten zan konpetentzi baten itxurako zeri bait, gutxiago ez izatearren gu.

Gaur fenomeno bat gertatzen da. Lenagoko «aiek» ez ziguten txarke-ria besterik utzi. Eta gaurko soziedadeak oraindik txartu egin duala, ziurtzen dute. iZurtzen duten antze-ria soziedadea «aiek» dirala...

Aiek dituzten beraz, erru guziak gezur-oinarri batzuk jarri dituztelako soziedadean! kapitalistak elkartasun bat osatu dutelako; langilleak, guzia ixilik ontzat artzen dutelako; gazteak, ezpatadantza bestetan ez dakitelako...

Guk ez degu ezertxoren errurik. Nola ba? Ezpatadantzarako beartzen gaituztelako, marxismoatzaz mintzatzen diran liburuak erosten ditugu. Gure folklore ta jokoak ez

ditugu ikusten, aurreratuagoak diralako «segidillak» eta futbola. Naiago degu sagardotegietako umore ura baiño, melenadunen angustia ta trixtura. Guk, negar egiten degu arrotz baten naigabeaz, eta par erritarren naigabeaz. Guk, asko sufritzen degu bestearen zoritxarraz, baiñan ez degu ezertxo ere egiten konpontzeko. Guk, keizten besterik ez dakigu. Eta aurka egiten. Sozial-anakoretarako nai gaituztenean, folklorista uts bihurtzen gera. Eta gure ezaugarrien alderako lan egin dezagun otsegiten digutenean, sozial-anakoretak bihurtzen gera bizar, kalabaza ta makillarekin. Gu ez bai gera soziedadekoak, ez gaude beartuak; soziedadekoak «aiek» dira...

«Aiek», urrutikoak, ezezagunak egin bear dute egitekoa. Guk, maixatu... Ori bai, zaarrak ekarri baiziguten soziedadea, zaarrak ankazpiratu ditzagun. Gu ez gera inoiz zaar izango! Bai, zera! Gu, zaartu? Gizaldi ontakoak azkarragoak gerallako ameto eman diogu, ondo datorrigulako, atzerietako kapitalistek ogeitamabost urte arteraifokoak lanean artzeko moda ori. Gu, ogeitamabost urtetan planto egingo gera! Ortiz aurrera egin genezake Hitler'ek asmo zuena: kamaratara eraman.

Eta ziur ba-gaude ere berrogeitamabost urteko batek zenbait lane-tan gaztea bezin trebe edo trebeago dala, ez degu sinistuko izparringietan anuntzio au ikusi artefio: «Berrogei urteko kapitalista batek, orain arte sei enpresetan jerente izan dana, bere jerentziak eta irabaziak zaar dalako lagatzen ditu ogeitamabost urteko gazte baten eskutuan. Xetasun geiago nere etxean».

Baiañ bada ezpada ea «beti gazte» izateko «pildora» oiek nunbaite-tik sortzen dituzuten, Saiatu muti-llak!

FONTES LINGUAE VASCONUM

Don Jose Esteban Uranga, "Principe de Viana" deritzaion Naparru Diputazioko kultura organismoaren lendakari jaunak bidalita daukat Fontes Linguae Vasconum studia et documenta errebistaren lenengo lumeroa.

Arrigarritzko errebista. Bere latinezko tituloa onela aldatu genuke: Euskera izkuntza iturriaren esturio ta dokumentuak.

Euskera buruz orain arte agertutako errebistetan goi-goieneko mallan jarri bearreko errebista.

Naparrak errepika bizia jotzen diote euskerari orain-go ontan. Eskerrikasko biotzez naparrari. Lan jatorra benetan. Nork neurtu lezake errebista onen garrantzia?

Noraino iritxi leike Fontes Linguae Vasconum? Asierak gauza aundiak agintzen ditu.

Jakintsu errebista. Mundu guziko Unibersidadetan izkuntza-jakintsuak egarri biziz aztertuko duten errebista.

Baño gure artean ere, denak goi-malleko jakintsuak ez izanarren, izkuntza zale asko ta asko ditugu.

Euskaldun guziak gure izkuntza maite baldin ba degu beintzat, denak gera linguistik, izkuntza-zaleak. Or-tara dijoazte gure afizioak.

Jakintsuentzat ezik, oentzat ere errebista benetan bikaina, Naparruko "Principe de Viana"-k atera berria.

Eskerrak Urmeneta jaunari, errebistaren atarian eskribitu dituan itz biotzkorragatik.

Eskerrak Mitxelena jakintsu ospatsuari, Iratxe-ko dokumentu zarrenetan ainbeste ta ainbeste euskera

kutsu aztertu ta azaldu ditulako. Naparru Erreinuko dokumentu zaar artian ez bait da posible ibiltzerik euskerak jakin gabe. Euskerak argi berezia egiten diete dokumentu oieri.

Eskerrak baita ere Caro Buroja eta Garcia Bellido-ri. Biak jakintsu benetan aipagarriak.

Batak, Caro Baroja-k, Naparruko Fueroetan euskeraren aztarrenak billatzen saiatu da. Bestea berri. Garcia Belillo, Erromatarren gudari taldeetan ziran euskaldunen berriak ematen dizkigu. Eta ez gañera nola-naikoak. Noraino iritxi ziran Erromatarrekin batean euskaldunak?

Eskerrak aizkenik "Principe de Viana"-ko lendakari jaun eta laguntzaille guzieri. Gure Naparro maitetan giro berri baten berebiziko agerkaia degu orain-go errebista berria.

Euskal kondaira dokumentu zaarrenak euskeraren argi garbiakin astertzen asiak ditugu naparrak.

Berri ere esango det: Alde guzietatik begiratzen zaiola nork neurtu lezake onen garrantzia?

Urmeneta jaunak errebistaren itzaurrean dion bezela. Oraindik ere, Irueñko ateetan gizon zaarrak ogiari ogia eta ardoari ardo deitzen diotela.

Zabal bedi Fontes Linguae Vasconum mundu guziko Unibersidadetan, bañan zabaldu dedilla baita ere gure arteko ikastunetan ere.

Jose de Arrese

BAKOITZAK BERE HILAK HOBIRATU BEHARRA

Nik ez dakit Urtainen jarraitzaileak beren hilak hobiratu dituzten. Hori ez da nere kontua. Gaurko, badakit, epailaren 2-ko ZERUKO ARGIA-n irakurrita, Urtaini Paris-eraino jarraitzeko gauza diran euskal idazleak ere baditugula. Baina hau ere ez da nere kontua. Naiz uste izan R. Arerik bezala (ikus Z. A. ren zenbaki bera, 313-garrena), Urtain Euskal-Herriaren opoioa dala, mundu honetan gauza triste asko aguantatu behar ditugunez, zama hau ere leporatuko dugu, gure hilak hobiraten ditubun artean.

Zoritxarrez, maiz, norperarenak etab esteenak hobiratu beharra tokitzen zaigu, ehortz-lekurik arkitzen baldin badugu. Egia triste hau erre-alidadea dalako.

Mikel A. Intxaustik A. Mendizabali esanak, Euskaltzaindiaren egite-

koa kultura osoaren planteamendutik darama. Baina Euskaltzaindiak hizkuntzarekikoa du bere bete beharra. Gainerakoa, guztiona da. Lehenago Eusko Ikaskuntza zelakoak zerbait nolabait petetzen zuena eta orain hutsunera eroria dagoena.

Kultura orokorra, ekipu lana da; bakoitzak bere espezialidadean ari-tuaz pete beharrekoa. Gu ez gera haserratuko, ez da gutxiagorik ere, beste elkargo batzuek beste gai batzuek beteko palituzke.

Gure hilak, hilburuko txiroa utzi zigutenez, hemen ari gera gure txi-rotasunean ahalegintxoak eginez. Zerbait hobe nahiagoko genuen, baina degonean dagoana itsasoko arainik hoberena. Bitartean, kalte baino on gehiago egiten edo egin nahirik diardugu, noski. Egintza politikua, hizkuntzatik aparte, ez da

gure egitekoa eta kultura planteamendu orokorrak ez du beste bide-rik izanen. Hortarako zer hobe, bakoitzak bere egin beharra bete baino? Elkarri laguntza eman beharrean elkar joka hasten bagera, ez ote du-gu heriotza bizkortuko? Ez dugu hainbeste hiltxobiratzeko kuraidarik eta nahiago dugu bizitzaren alde burrukan egin, kolore guztiekin burrukatu beharko gerala konbentziturik. Eta, burruka honetan, bakoitzak bere egintzaz eskeintzea hobeago izanen du, besteeri trabarik jarri gabe.

Nola daiteke hilak hiziei beren nortasunaren izena eamtea? Mikel A. Intxaustik gauza asko jakingo di-tu, besteak ere zerbait badakitela konturatzen ez bada ere. Biziko bada haurrentzat komediak egin beharra duela? Guk ere, biziko bagera, nagusientzat komediak egiten ditugu. Nahi ta nahi ez, bakoitzak tokatzen zaiona egin behar du mundu honetan. Norpere gogoa hori iza-nezarren.

Jardutzea da errezena, egiten ne-kezena.

Bere izena hila bezala zen euskal literaturarako, hila edo sortu gabea. «Unamuno» bigarren saria eta «Agora» lehen saria, hala izango ote zi-tuan mahaiburuko Euskaltzaindikoak izan ez bagina? Sariak inoiz izaten dira txarrenen arteko hobetxoentzat. Hau, ezin dut esan M. A. Intxausti gatik, baina bai bere balioak guk arkitu ditugula. Baina, badiudi poeta haina pedante badala; beste-la zuzendu beharko ditu bere esan-nok.

Gure kultura eragintzan gehienori baino parte txarragoa tokatu ba-zailo, errua ez da gurea.

Baina, esan dituenekin, jakin beza, ez digula ezer berri irakatsi, ez ideia berririk eman. Berak dion hori oso aspaldikoa da. Kontu hone-tan, uste dut, berak izan duela apun-teria txarra; hau adierazi bai digu.

Gure egintza hemen eta orain da-nez, Urtainez oroitut gabe, hemen lana egitearen ekin-tza latzari ora-tzen diogu —norbaitek gehiago ematen ez duen artean—, gure hilak geuk hobiratzearan ahalge gabe, be-harrak beharturik. Oroi, bidezkoa dela bakoitzak bere hilak hobira-tzea.

J. SAN MARTIN

BASARRI JAUNARI

Gizon: ZERUKO ARGIA'n irakurri det zuk liburuari buruz egindako idazlana. Erabat kezkatzen utzi nau.

"Liburuzale itxua danari errez joaten zaizkio egunaren orduak. Egan egiten dute... Errian bezela mendian, udaran bezela neguan... Lagunik onenak emango lizkiguten baño kontseju obeak ematen dizkigute liburu onak".

Besterik gabe, naiz ta zuk ez ala esan, naiz ta zuk lagunartea zer dan ondo jakin, iruditzen zait beste nolabaiteko lagunarte baten ere billa zabiltzala.

Zergatik? Ez dakit. Nolako lagunarte berria? Ez dakit.

"Ezagutzen det azken idazlea ta azken baserritarra naizela". Ori zuk ezagutuko dezu bear ba-da. Beste inork ez lukela esango zugatik; ala uste det.

"Nere jakin-egarri labur guziak oiek asetzen dituzte; nere mundualdia oiek gozatzen dute". Gauz oixek berak esan dituzu lenago beste nunbaite-n. Ez dezu oraingoxekoa jakin-egarri ta lagunurkotasunaren kezka au. Zuretzat mundu guziak lagun bearko luke ta...

Zu azken idazlea ba-zera, nere izenik ez billatu. Galduea nitzake. Ba-ñan barkatu: inoiz iruditut ba-zait, gaur iruditut zait zu benetako euskaldun ta benetako idazlea zerala.

Urte gutxi ditut bañan zure argia nabaitzeko ez da oso begi zorrotza bear.

Ez bai-zera bakarra, gure Errian, ia negarrez idazten duten artean...

OTALORA

BI ALDIZ ONA

BIOTER'EK babestua

VELCIA, S. A.

Pentsugille:

TUDELA'n: Apartado 41

Urrut. 820.812 ta 820.816

NANCLARES (Araba):

Carretera General Vitoria-Miranda

Km. 12 - Urrut. 6

Zeruko Argia

Zuzendaria:

ANTONIO ITURRIA
ASTIAZARAN

Naparroko-Kantauriko ta Ara-goiko Kaputxinoak argitaratua
(Carlos III, 22. Pamplona)

DONOSTIA'n:

Oquendo, 22: Telf. 26666

ARPIDE SARIA:

Urtekoa ... 190 Pta.
Atzerrian ... 265

Aidez artu nai bada, galdetu.

KRISTAU-SINISMENA

Gure sinismena kristau-sinismena da. Ta Kristau-sinismen izena Kristo'gan sinisten degulako da. Gure sinismenaren gaia ez da idea edo pentsamentu bat, pertsona bat baizik. Jainkoa dan pertsona bategan sinesteak gure pertsona guzira konprometitzen du. Eta pertsonak bi alderdi ditualako, borondate eta adimen alderdiak alegia, sinismen hori gure borondate eta gure adimena konprometitzea da.

Gure adimen eta borondatea konprometituak ditugu Kristo'gan sinisten degun une beretik. Eta Kristo guretzako salbamen gertakizun bat da, gure histori barruan gertatutakoa, salbamen indarrez betetako historiku gertakizuna. Historiku gertakizun hau berri, idela ta uentsamentuetan expikatu agertzen zaigu, hau da: pentsakera bereizi batez jantzirik.

Kristoren gertaera ez da ordea bakarra. Historian izandako gertaera errenkada baten azkenengo gertakizuna da, gañontzekoak bere argiz betetzen dituna eta guztien esan-nahi sakona azaltzen duana. Gañontzeko gertaerak ere garaieko pentsakera giroan bilduta azaltzen zaizkigu. Horrela osatua dago Idazteuna: Israel'go herriak gertakizun batzuen esperientzia du; Jainkoak egina ba-lira beza ulertzen ditu, eta esperientzia hori idatzi egiten du. Bañan idazterakoan bere garaieko pentsakera erabiltzen du.

Or dago koxka. Kristau sinismena historiku gertakizun batzuetan oinarriturik dago. Eta historiku gertakizun hoi esan-nahia adierazteko pentsakera bereizi bat erabili dute Idazteuneko autoreak. Bañan pentsakera hori aldatu egin da. Gaurko pentsakera garai hartako pentsakeratik oso urruti dago. Horregatik Idazteuna ulergaitza gertatzen zaigu askotan. Garai haietako gizonarentzat misterio ziran aibat gertaera jakintzari esker guziz naturalak zirala badakigu gaur.

Prolema bat planteatzen zaigu, beraz. Zer sinistu eta nola ulertu Idazteunean esaten zaiguna? Zer da Idazteunean benetan garrantzizkoa, inola ere baztertu ez deza-keguna, gure sinismenaren nahita-nahiezko gaia dana? Zer da Idazteunean Jainkoaren agerpen edo erbelazio eta zer alde batera utzi behar dan garai haietako pentsakera?

Galdera guzti hauek egitea beharrezkoa da gure sinismen leial eta senda jarraitu dezagun. Bañan galderak egitea bakarrik ez, erantzuna bilatzen saiatzea ere bai.

JOSEBA ARREGI

Tomás Eizmendi'ren Jatetxea

Zumal erritik metro gutxira, ibai ertzean par-irriz, etxe polit bat zure zai dago euskal kutsu zoragarritz. Arrai, barazki, aragi eder; nai dan aukera janariz, jatetxe au bein probatzen [duna laister azaltzen da berriz.

RESTAURANTE TOMAS EIZMENDI

Curva de «Chiqui-erdi»
Tel. 86-13-90 ZUMAYA

JAZZ-MUSIKA MEZETAN

Gure elizetan oso aide berriak artu ditugu musika kontuan. Aldi bateko Pio X'garrenaren "Motu Propio" agiriak eman zituan erakutsiak oso atzera gelditu dira. Euskalerrria ezta atzera ibilli ontan. Alde batean eta bestean, gure elizetan, aide berri onak jotako meza-musika entzunak gera euskaldunok.

Gure artean bezela, mundu guzian bi aldetara jotzen duten kristauak nabaitzen ditugu. Auek, lengoari lotuta diardue gregoriano-musikari geitxo atxituak. Auek ezin dute ikusi gaurko berri-aidea. Beste batzuek, alderantzira jo dute

te gauza askotan bezela, aurrean jarri dena. Ango Gotzaien baimenez, lendik dotoz musika berriaren bi-deak artzen. Asieran, bildurrez bezela, izkutu egin ziran lenbiziko saioak. Azkenengo urte auetan, oster, agirian diardute. Eliz-Batzarrean itz garbiak arkitzen ditugu ontan: "Elizak onartu ditzale erti kontuan sortu diran bide berriak gure denboretako giroa eratuak".

Igazko urtea oso eragikorra izan da gai onetan. Telebista bidez, John Littleton, jazz-musikari beltzak eman dizkigu bere erakutsiak elize-tako mezetan. Ontan bere lagun izan ditu "Petits Canteurs de St. Laurent" izeneko aurren abestala-

re eragina eman dio aldiz-aldi ototzari, ta onela beti aldatuaz etorri da gure ototzera mende mende. Saint German'en egin dan saioa, auetako bat izan da... Gauzak ondo mamitu arte, onelako saioak bere neurria emango digute, gure bidearen billa goazen bitartean. Berri-zaleak berak dira aurrea ori sinisten dutenak. Aide berri au onartzeak degun premi au aitortuaz, ez-tiogu oztoporik jarri bear aide berriari, baizik bide berrien premiari lagundu".

Ta orain, bitarte ontan, parrokiaren eta kantarien artean erabakiz, saio auek Mutualité de Paris'en aretoan ospatuko dira. Azkenengo saioa illaren 23'garrenean egin zan Luther King'en oroitzan. Jazz-musika ta erlijioa-sentipenen artean

sortu dan elkarrizketa onak eragin aundia sortu dute. Aita Rogues, Saint-Germain parrokiako apaiz-burua, otsailaren 16'garrenean erabaki orregatik bere naigabea agertu zuan: "Kristauok gure betiko setakerietan gabiltza, —zion—. Gure iritzi estu egien arian goaz beti elkarri mokoka. Eta ertsikeri auengatik, inoiz Ebanjelio-goseak gure-gana norbait ekarriko balu, gu gertikikeri auengatik ura gureganatzeko gauza ez ginate izango".

Uste degunez, aide au geroago ta zabaldago ikusiko degu. Ta guzia oraindik bidean dagoela ezagutuaz, alde ontatik jo bearko degu, azkenengo musika berriaren osabidea billatzen. Jazz-musika ta elizaren arteko elkarrizketa, probetxu aundikoak izango ditugu sail ontaroko.

biziki. Auek ez dute ezertxo ere lengorik entzun nai. Bide zuzena, zein ote?... Erdikoa, noski. Aide berria, baiña gure eliztarrei biotzean ikutuko diona, ta elizetako aidearekin muturka ez dagoena.

Ta gaur-gaurko musikarik zabalduena, "Jazz-musika" degu. Ameriketako aideak, beltzen soinuak, "lues" izeneko doinuak, gaurko gaztediaren jabe dira alde guztietan. Aztu eziña da, gainera, Jazz-aideak, beren sorreran Erlijio-kutsua zutela. Beltzak, musika oni, beren erlijioasuna itsatsi zioten gero, ta protestanteen "revivals" aietan, kantua zan erlijio-kutsua itsasteko biderik artuena.

Beste ainbeste gertatzen zan, Carson Mc. Cullers'en nobeletako "agospel-night" edo "gau-belatan". Auetan Ebanjelio-bela jakinekoka da. Gau bela aietan, Biblia'ko esankizunak nisten dira sarri eta onela txertatzen zioten batzarrari bere erlijio-aidea. Ortik etorri da gure egunetan, aide berri au; eta onen bidez, uste degu, musika onak eskeini dezaigukela jantzi egokia, erlijio-burutapenak biotzetan mamitze-ko.

Aide onetan, Frantzia izan, bes-

dekoak. Jendeak bete-betea artu ditu. Batez ere, Gabon gabeko gaberdiko mezetan egundoko arrera ona izan zuten gure aide berri zaleak.

Aurtengo lenbiziko illebetetan, aurrerapen aundiagoak egin dira sail ontan. Saint-Germain-des Prés'ko elizan izan da bost aldiz, jazz musikadun meza. "Gospel-nigt" oietan Aita Guy de Fatto izan da jazz musikadun kapellau. Berak azaldu du Claude Lutter'en orkestra, bera kontrabajuarekin dala. Lenengo saioa, otsailaren 13'garrenean eman zuten. Ezta elizkizun jatorra izan, baiña ezta konziertu jatorra ere. An zeuden aurrean "Europe num. 1" ren telebista-makinak. Musika bidez, aide berrien bitartez, gizonaren Jainko-egarria adierazten digute eroso.

Asieratik oso arrera ona izan zuan saio onak. Ala ere, agiraka edo protestak ere eunka iritzi ziran parrokiara, Artxapezpikuarengana ta Gotzaien Batzarrerara. Eliza zapuztea zala zioten. Ala ere, Paris'ko Gotzai Laguntzailearen agiri batean, saio orren balioa aitortu zan garbi".

"Gizaldi bakoitzak, —dio—, be-

KHRISTIANISMOA EZ DA ERLIJIOA

Abraham Joshua Heschel judutar teologu bikaña dugu. Bere idazlantxo batzuk sarritan irakurri oi ditut, Bibliaren kutsuz eta mamiz ain direla bateak esango nuke.

A. J. Heschel bereziki Ototzaren Teolojiari bultz aundia egin dio, behar beharreko bultzada, izan ere, ez baitdu nihork, esate baterako, ototzik egiten.

A. J. H. judutarren erlijioan azia eta ezia izen dela denok dakigu, bañan, emen, orain laister, ikutu nahi nuken puntu hontan, gurekin, kristau geranokin bat dela nago.

Liburu guztiak pentsamentu nagusi bat izan oi dute beste zenbait pentsamentuen iturburu. Bibliak ere lege honi ez dio iges egiten.

Jainkozko paradoja bildurgarri hau hontan dago, alegia, Jainkoaren eta gizonaren artean tarte ezin-neurtualakoa, mugagabea dagola, Baña hori ez da deus.

Alaz guztiz ere, ez gizona Jainkoaren billa-beste erlijioetan bezala-baizik eta Jainkoa bera datorrela gizonaren billa.

Jainkoak gizona serioki artzen du. Aurpegiz aurpegi, zuzen zuzen, bitarteko lainhorik gabe, Jainkoak alkartasun eta adiskidetasun estu estu bat sillatzen du gizonarekin.

Galdera baten bidez: Zertan dago erlijioa, Bibliako erlijioa? Itz bi bakarrik erabiltzeko, gizonaren erlijioasuna hontantzen dago, Jainkoak gizonari buruz daukan arduraren kontzientzi garbia jasotzen. Bizitza soziedade bat dela, dio Heschel-ek, Jainko eta gizonaren artean, alkarren arteko kontratuan sortua.

Beragatik, Jainkoa urbil dago gure kezka, miñ eta alaitasunetatik, ta Jainkoaren urbiltasun honek gizonaren bizitza sagradua egiten du. Gizonak Jainkoaren beharra balin badu, Jainkoak ere bai gizonarena, bere behar edo «pathos» giza-zuzentasuna izanik.

Biblia ezda Jainkoaren billa dabillen gizonaren istoria, baizik Bibliak beste zerbait aundiagoa kontatzen digu, alegia, arratzez-arrats, pausuz pausu, Jainkoaren ibillerak gizonaren billa.

Nork hau adierazi? Ongi beintzat ez nihork.

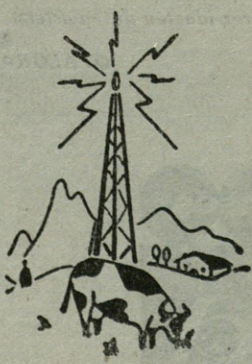
Indar, ontasun eta edertasun guztien prinzipio edo hatsapen eta iturri bizia den Jainkoak gizon kaskarraren billa!

Emen dago Bibliako paradoja bildurgarria. Problema illun hau Bibliak illhunpean usten du.

Joe Casa

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián

Banen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru aurreratzea

Baserri, lur-trenak ta abar

Torelavega'ko Perira Joan etorriak.

Ainhoa

Ondo jantzi nai al zera?
Zoaz «Ainhoa» dendara.
Janzki apañak
Ondo egiñak.

JANZKI EGINAK

S. Roke Kaleko 12'an.
DEBA'N

BAR - RESTAURANT

AURRERA

DONOSTIAN ZURE JATETXE BAKARRA

Urbietakaleko 12'an
Urrut.: 12578 - 11528

DONOSTIAN

GUKELESA

Gipuzkoa'ko ta Naparroa'ko esne onenakin gertatutako esnekiak:

- Esne Pasturizatu
- Esne soilla (esterilizatu)
- Esne autsa
- Esne-galía
- Gurña
- Yogur
- Batiduak

Igara auzoa - Apart. 213 - Urrut. 29060 (lau ari) — DONOSTIA

CHILEKO KRISTAU DEMOKRAZI ANTSIATUA

Frei lehendakartzara heldu zenean "erreboluzioa libertatearen baitan" ziolarik, zenbaitek uste zuten bide bat kausitu zuen Hego Ameriketako erreboluzioa egiteko Fidel Castroren bideak jarraitu gabe.

Ondorioak ez dira izan ordea hoiek uste izan bezain onak eta aldakorrak. Asmo haietatik asko, gehiegi behar bada, bete gabe gelditu dira. Ta lehenago Chileko populuaren botu gehienak eskuratu zituenak gero ta gehiago ari da botu hoiek galtzen elezio bakoitzean.

Bainan Chileko kristau demokraziaren prolema nagusia ez da hori behar bada. Chileko kristau demokraziak bere prolema handienak ez ditu kanpoko beste alderdi politikoekin. Prolema bere barnean ditu.

Kristau demokraziaren gazteriak eta egal ezkertiarak uste du, eta arrazoiaren gainera nere ustean, erreboluzio hori ordenuak menderatu duela eta derrigorrezkoa dela, hautamena egin beharra gertatu ezker, erreboluzioa hautatzea ta ez gezurrezko ordenua.

Horregatik kristau demokraziaren gazteriak eta alderdiaren ezkertiarak, eskuidarrei eta reazioei fronte egiteko sozialista ta komunistekin elezioetan bateraturik presentatzea eskatzen diote kristau demokraziari.

Ezin gindezke engaina. Zoritxarrez edo zorionez beti heltzen da ordua bata edo bestea hautatu beharra, erreboluzioa edo nolabaiteko ordenua. Chileko gertaerak garbi asko erakusten digute.

R. ARREGI

Eskolatuen Bekatuak

Eskolatuok ba ditugu, ikusten denez, bekatu aintz. Eta hori egia dela benetan aitortzen dut. Bainan kontuz ibili gaitzen. Inoiz irakurri izan dut gure iritziren baten kontra azaltzerakoan norbait hau esaten zuela "eskolatua gainera, agra-bante bat gehiago balu bezala.

Gure artean, euskaldun-artearen esan nahi dut, ba da gaitz bat, ena iritzian, gehiegi zabaldu dagoena: populukeria. Populuaren izenean egiten zaie gerla pentsalariei. Pundu hontaz pentsatzerakoan ezin dezaket inoiz ere ahaztu Madrileko populuak Fernando VII-gnak, liberalak, beltzak hemengoak esango zuteken eran, menderatutakoan, 1823-gn. urtean "Viva las cadenas" eta "Abajo la nación" esaten zuela.

Gaur egunean ere ba dira, txokieriaz gainera, gure artean superstizioak eta iraun behar dutela diotenak herriarenak diralako.

Irrazionalismoaren eta itsumenaren garaia hauean, postura horren alde ateratzeak, sinplifikazio latz hoiek zabalteak, ba du nahiko arrisku.

TOMAS LEIARISTI

José Lizaso Bar Landeta

Zer nai, artatik erruz ba-dezu edanetan da janetan, ostatu onen sona zabaldu zaigu alderdi danetan. Zure zai beti zabalik dago; ez da trabarik atetan, gorputza premiz dezun guzian sartu zaitea Landeta'n.

AZPEITI, LANDETA.

Urrutizkifia: 81-13-11

HERRIAK ETA GIZONAK E.S.S.B.-ren eta TXINAREN ETSAIGOAZ ZERBAIT

RAFA EGIGUREN

Komunista mogimenduen arteko relazioak ez dira kutunegiak sekulan izan. Guztiz bestaldera gehienetan beren istiluak izan eta izaten dituztela esan genezake.

Gaur, beste borroka askoren gaitetik Txina ta E.S.S.B.-ren artekoa dugulako argi ta garbi. Orain arteko hasarrearen manifestazioa besterik ez den borroka latza. Dirudinez behinepein, izan ere, txinoak eta sobietarrak Stalin hil ezkerotik denboraldi oso motzean bakarrik izan zuten elkar ondo xamar konpontzen zirela. Khrouchev agintaritzara igo zen den denboraldi hartan.

Mao Tse Toung-ek khrouchevtarrak edozein sozialdemokrata bezalatsu portatzen direla sarritan esan ohi du, tsar berri batzuek bezalakotzat jotzen ditu.

tasun betikoa», Maok eta Stalinekin Moskun firmatzen dute.

1953 martxoak bost: Stalin hiltzen da.

1956-go otsailean Sobieten Batasuneko alderdi komunistaren XX-gn. batzar nagusian, Krouchev Stalinen kontra mintzatzen da. Pekinek ez ditu esan hauek onhartzen, eta defuntuari alde onak eta ekinaldi aurrerakoiak txarretatik bereizten ditu.

1957-go irailean: Krutchevek, bonba atomikaren sekretoak agintzen dio Maori.

1958-go lotazilean: utzi egiten du Maok errepublikaren lehendakartza. Liu-Shao-Chi-k betetzen du haren tokia.

ren arteko desberdintasunak hasi baino lehen, hain zuzen. Borrokaren bilakaera hala ere, ideologiaren aldetik eman izan dira aditzera.

Beraz, hauia Mao Tse Tung-ekin sortzen dela esan genezake, Maok 1957-go urtean egin zituen deklarazio batzuek zirela ta.

Hona, ziona:

«Pentsa, guda gertatu ezkerotz hilen numeroa. Munduan bizi diren 2.700 milloi pertsonetatik, hirugarren parte eta erdia agian galduko genuke. Ezbaidean ibili naiz haur honer buruz, estrajeriako politikari batekin. Guda atomikoa bat lartu ezkerotz —zion— pertsona guziaz galduko lirake. Nik baietz nion, kasorik txarrean jendearen erdia hilko zela, eta beste erdia bizirik geratuko. Inperialismoa desegingo genuke ordea ta mundu guzia sozialista bilakatuko litzake. Zenbait urtean ondorenean, mundua berriro 2.700 milloi bizilagun izatera iritxiko litzake ta hobekizun askoz gehiagoein».

«Inperialismoaren gidamenaren arazoari dagokionez, garaile diren herriak, kapitalista baino mila bider hobeago den xistima bat sortuko luteke oso bizi».

Honekin hasi zen hauia. Ez zitzairen sobietarrei gehiago falta izan Maok «herrien sortearrekin jotzen zuela» esateko.

EKONOMIAREN RELAZIOAK

1950-gna. ezkerotik 1960-gna. artean luzatu ziren Txina ta Sobieten Batasunaren arteko ekonomia-erelazioak bi denboraldietan partitu ditzazkegu. Lehendabizikoak Stalinekin eta Krutchevekin hurrengoak.

Mao Tse Tung-ek Stalinekin egin zituen elkargoak inportantzia handikoak izan ziren. Hasieran 300 milloi dolarreko prestamo bat erdietsi zuen ta sobietar zenbait espezialistari graziaz, berrogei ta hamar bat fabrika muntatu ahal izan zituzten lehendabizko aldiz.

Laguntza eskasakoa izan zen Krutchevekin, zuzenagoa izan bazen ere.

Txinaren bosturteko lehendabiziko plana bestaldetik, teoriz 1953-go urtean hasten da. E.S.S.B.-ek 91 fabrika geroxeago sortu artea ordea, ez du batere gorputzik hartzen.

1949'gna. ezkerotik 1959-gna. artean denboran gehiagotu egiten dira prestamoak.

Sobietarrek baltzen dituzten teknikoak 10.000-tik pasatzen dira. Prestamoak berriz, Estatu Batuetako ententituek estimatzen dutenez, 2.200 milloi dolarrean igotzen dira.

Krisisa 1960'gnaan. agertzen da, Krutchevek bere teknikoak dei egiten dien orduan. 1090 dira bueltatzen direnak. Sobietarren laguntza geratu egiten da beraz. Komerzioa arras erortzen da. 1960-61-62-engo. urteak izugarriak dira txinoentzat.

Sobietan Batasunaren laguntza jeisten dela ta Txinak Australiari eta Canadari gari erosketa handiak egin behar izaten ditu. Sobieten Batasunak erabat moztuko ditu noski inportazio ta esportazio gehienak.

Lehenagoko relazio oneko denboraldi haietan komertzioa honela erabiltzen zen: sobietarrek % 70 ta mendebalekoekin % 30. Gero arras bestaldera jotzen du, sobietar blokeak % 30 besterik betetzen ez duelarik.

Erreboluzio kulturalarekin gehiagorrituko da % 25 izatera iritxi arte.

AKTIBISMOA TA DIPLOMAZIA

Ishak David, Israelgo poliziaren batzordearen kapitaina, Tel Aviv-en Al Fatako komando baten menpean hila zen. Hala zion organizazio huren ohar batek «arabiarrek sofitzen dituzten zigorraren responsable dugu Ishak David. Herriak hil egin du Ishak David». Beste aldetik Golda Meir Israelgo gobernuaren lehendakari berria, joan den asteartean izan zuen pentsari bere lehendabiziko konferentzia. Konferentzia huntan Al Fata-rekin hitzegitea ez zela komeni adierazi zuen. Ishak David poliziaren buruan zuela noski honela mintzatu zen Palestinako organizazio hureri buruz. «Ez dire baizik eta terrorista zoro batzuk: ez dakite zer den elkar-hizketa bat».

Golda Meir Jordaniari buruz mintzatu zenian Hussein erregearekin hitzekiteko prest zegoela adierazi zuen, eta Cisjordanian elkar-hizketa egiteko prest balego gauza kongretuak eskeinitu zizkietela. «Cisjordanian ez dire konbentzitu oraindik ez dela beste munduko gauza izigarri bat Israelarekin hitzegitea» esan zuen, diplomaziaren eskatzen dituen lege elementalak betez.

Aste huntako informean Nazio Batuek Israel izan dela bortxakeriak hasi dituen dio. Nazio Batuetako seguridadeko batzordeak Israelen eta Egiptoren karta bi iritxi dira: beti bezala, Israelen Egiptoren faltsukeria agertzen zuten eta Egiptok Israelen inperialismoa.

Eguzkialde hurbileko gerla ba du, beste gerla askok bezala tonika berezi bat: diplomazia eta estadeuek berean aldetik duten gerla eta herriak eta aktibistak duten gerla.

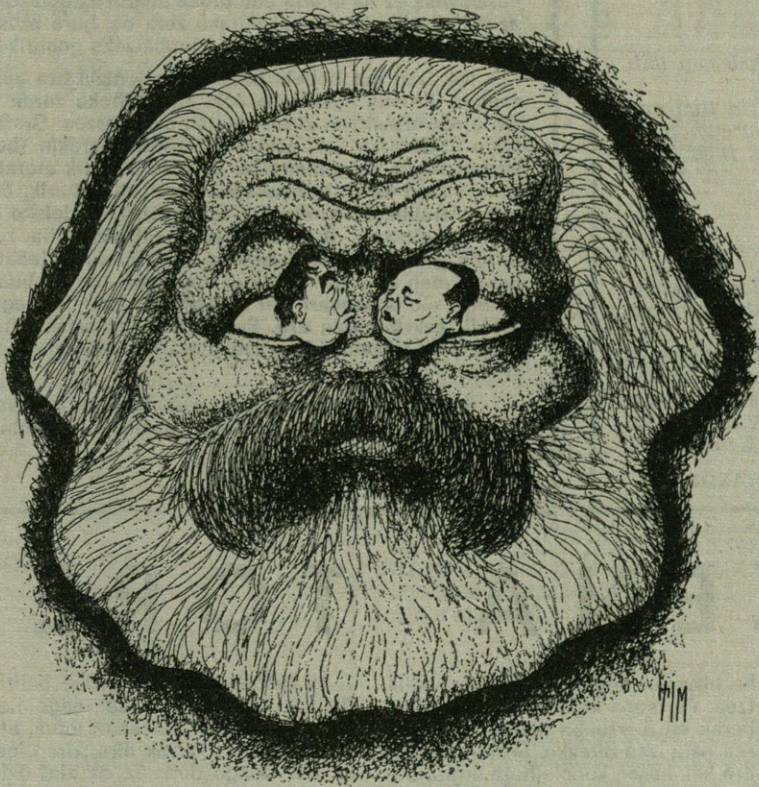
Gerla hunen eta kapitalismoaren beste gauzen parabola dugu Arestiren poesia hau:

Hibaiek
erabaki bat arcen dute.
Hemendik.
Eta handik ez dira mugituko.
edo handik
mugitzen dira
geldi,
edo noizean behin
hasarreturik
azkar
itsasora.

PIARRES EASO

Eraria epela dagola?

FAGOR'ek oztuko du berela

L'EXPRESS-ETIK HARTUA

Sobietarrak ba dute zer esateko-rik Maoren aurka. Honela mintzaten dira: «Mao ez da komunista ezkertiar bat, alderantziz, proletariutza-erelazio diktadura utzi ta bere ordezkari militarren diktadura ezarri duan politikari bat besterik ez da».

Azkenean, bakoitzak «desbiazio-nista»-tzat jotzen du bestea.

E.S.S.B., komunista mogimenduen barruan erdietsi duen buruzagigora gogorki haltzen ahaleginduko da Txina, bere borroka kidea, orain arte agertu nahi izan duen bezain errespetagarria ez dela, demostratu nahiean dabilela dirudi.

Aurrera pasatu baino lehen, begira ditzagun azkenaldi hontan Txina ta Sobieten Batasunaren harremanetako momentu interesgarrienak:

1949-go urriaren lehendabizikoan Maok Txinako errepublika herrikoia pregonatzen du.

1950 otsailak 14: Sobieten Batasunaren eta Txinaren arteko «adiskide-

1959 garagarrik 20: Moskuk bonba atomikari buruz 1957-go urrian hartutako elkargoa desegiten du.

1960 uztailak 16: Sobieten Batasunak Txinan dagozan espezialista guziet deitzen die.

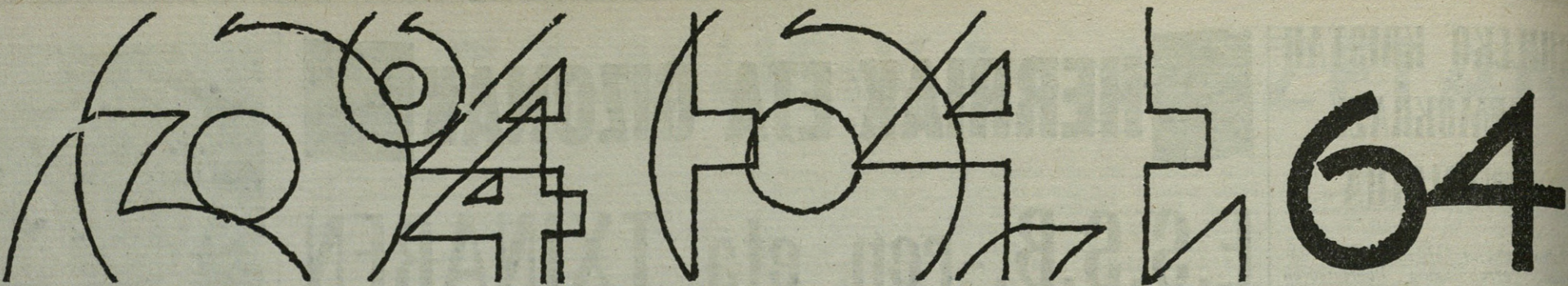
1962-go urrian: Cubako krisisa. Pekinek «kapitulazionista» bezala salatzen du Krutchev.

1966-go irailean: erreboluzio kultural handieran hasiera. Txinan.

1969 martxuak 2: Oussouriko estilu gogorak.

IDEOLOGIAREN DESBERDINTASUNA

Ideologiaren aldetik dituzten desberdintasunak inoiz ez dira estualdi osoaren alde bat besterik izan, 1960-go urtean hasten nai dira hauek. Hau da, 1959-go urtean agertzen hasi ziren borroka guzien ondorioz, eta ez bestaldera. Koperazio atomikoa-eren elkargoa, gonparazio batera, urte hartan izan zen autsia, Ideologia-

JULYE-KIN

(LABURPENA)

Julye-k 17 urte ditu. Behin tortuga bat ukan zuen, baina haren aitak hil egin zuen. Baratz ttipi bat ere ba zuen, meloiekin. Baina uitak apurtu egin zion. 17 urte konplitu baino zenbait egun aurretik arropak eta diskak maleta baten sartu zituen eta Detroit-era joan zen. Katu ttipi bat eraman zuen berarekin emea.

—Ezin nuen alimentatu eta iges egin zuen. Zenbait egunen buruan aurkitu nuen. Begiak infektaturik zeduzkan.

Detroit-eko hippi distritoan, motoziklista multso batekin alkartu zen. Ene irudiko jende ona zen. Baina nik ez dut edaten eta haiek bai. Gehiegi edaten zuten. Gero droga saltzaile batekin bizi izan zen. Droga saltzaileak, har itzazu drogak, Julye, eta berak, bi aldiz astean, ez gehiago. Peligrosoa da bestela.

Automobil istripu baten ondorioz zango bat hautsi zitzaion. Handitu egin zitzaion. Zangoak kolore harrigarriak hartu zituen. Kolore miragarriak. Mina kentzearren morfina hartzen zuen.

Windsor-en izan gero. Janaririk zegoenean jan egiten zuen. Bestela, kaleetan ibiltzen zen eskale. Arropak Diggers Free Store-n erosten ditu.

Julye ez zen suburbio baten sortu. Haren aitak denda bat zuen. Edozein ttipikeria gatik erritan egiten zidan: soinekoa ez duzu bere tokian gorde, bart lauretan itzuli zara etxera. Lagun bat ukan nuen, biziki maite ukan nuena. Baina nire aitak, Julye, ileak luzeegiak ditu. Keyth deitzen nuen.

Biziki maite ditut
mutilen ile luzeak
Biziki maite ditut
Keyth-en ile luzeak

Lauretan etxera heltzeak ez dio ardura. Badaki, jakin, hil dezakela. Edo bortxatu. Bortxatu: ez da hori munduko gauzarik okerrenea. Baina ez dut nahi inork bortxatu nagan, oraingoz. Min egiten du.

Duela ilabete bat Julye bi gizonekin bizitzera joan zen. Edifizio handi baten 3-gn pisoko gela batean. Txoko ttipi bat hartu du beretzat. Ez da dantza lekuetara joaiten. Haur eskola bat jarri nahi luke. Edo Missisipi ibaia ikusi New Orleans-en. Baina gaurkoz bere txokoan geratu da bere katu emearekin. Eta lurrean eserita beheratik mintzo da: —Katu hunek ba du prolema bat. Bakarrik dago. Beti bakarrik dago. Egun guziez.

IBON SARASOLA

IZKUNTZA: POETIKOA ETA BESTEA

Gaurko euskal literaturan poesia da nagusi, nagusi kalitate eta kantitate aldetik. Askotan galdetu izan oi da zergatik sortzen den gure artean, ensaio, ipui eta nobelagile baino poeta gehiago. Batzuek euskaldunak poesian mintzatzeko beste herrialdetako gizonen baino erreztasun gehiago duela diote, eta euskaldun bakoitzaren baitan poeta bat bizi dela. Ni ez nago oso konforme hunekin; garbiago, afirmazioaren alde batekin bai eta bestearekin ez. Euskaldun bakoitzaren baitan edo gehienenetan ez da poeta bat bizi, hori garbi dago; gertatzen dena nire irudiko euskaldunak euskeragan tresna oso egokia duela poesia egiteko.

Zergatik?

Lehenik esan behar da euskeraz errezagoa dela rima egitea, bainan ez da hori gaur eguneko kasua, poesia librea egiten delako. Urrekin lehen aipatu dedana: hizkuntza poetiko bat dugu.

Hizkuntza poetiko hori, normaliki erabiltzen ez diren hitzez jabetuz lortu bide da. Hegoaldeko euskeraren hitz xamurrez esate baterako eta beti hemendik eta handik euskalki batetik bestera salto eginaz, gusto apur batekin hitzak aukeratuz, hizkuntza poetiko eta exotikoa lortzen da, esplika nadin.

Mon amour hitzak —MON-A-MOUR off-en eta lelouch-en imajina batekin izanik hobe-maite hitzak —maiteresa (?)— baino resonantzi gehiago dakarkio euskal irakurle edo entzuleari; hobekiago sartzen da, politagoa da...

Hitzak gastatu egiten dira poesian eta euskal poetak ez du beste herrialdeetakoek bezain buru austerik teknika eta konbinatze berriak asmatzen, hori, nahi aina hitz berri di-tuelako eta horrela «mon amour»-ek bezain resonantzi sortzen dute ene bihotz (ez nere bihotz), maiteno (ez maitetxo), xarmanta (ez polita, badakit ez dela berdin bainan berdin da), tab tab.

Herri baten literaturan, poesian oinarritzen danean, narratibo baino poesi gehiago egiten danean— hau da gure kasua— zerbait gaizki dijoala esan oi da; poesiaren nagusitasuna hasiera edo dekadentzia izan ditek; egia da, prosa ugari bat izan arte ezin literatura on bat izan.

Bai, beste hizkuntza, prosa hizkuntza, ez dugu poetikoa bezain aberatsa. Horregatik gure prosa ez da ugaria edo prosa ugaria ez delako ez dugu hizkuntza egina, ez dakit eta ez zait axolik. Esan nahi dutana zera da, gure prosaren zailtasunagatik ez dietela gure poeti beste jeneroetan suertea probatzeko gogorik kendu behar.

Nik izan dut nobela baten esperientzia eta esan behar dut oso interesagarria izan zaidala. Prueba egin gabe ezin ikusi ditek zeren zaila den gure prosa hau, erderetan ain errez erabiltzen diren gaietan eskribatzea. Grafikoa izanena naiz: ardezagun titi hitza. Gure literaturan titia haurrekin edo amarekin (bularra, titia ematen duanarekin) relazio-natua izan da gehienetan. Sentidu hortatik ateratzen titiak ez du indarrik, ez du «pe-zon» hitzari eman dezaiokegun sentidua arterik. Eta ez da, askok usteko duten bezala, hitzez erabiltzen ez delako, eskribatzen ez delako baizik, lehen esan dutan bezala, hitz hori bakoitzaren fitxeruan «ama emairoz titia»-rekin relazionatzen delako. Birauekin berdin gerta bide da. Euskeraz ez da biraurik (esaten behintzat), erderaz esan ohi dire baserrietan ere, horregatik «alajainkua» eta era huntakoak erabiltzeak haide artifizial bat ematen dio dialogoari. Zer egin? Nire iritziz gaur egun bizi diren, esaten diren espresioak erabili eskribatzen ere. Beste bidea zaharrak aktualizatzea izanena litzake edo berriak asmatzea, finkatu. hizkuntza literarioa osatzean eskritoreak nahi luketena finkatuko litzake.

Bainan alferik luzatzen ari naiz. Hasieratik esan nahi nuena hau da: Hizkuntza poeti-koa egina dugu, bestea erabiliaz zapalduaz egin ohi da, eskribatuz. Guri ba egitea.

SAIZARBITORIA

BETIKO ZEZENA TOREATZEN

Ibalan, noski, Antonio Labayen jauna da. Eta noizik bein, oitura «onari» jarraituaz, txoro, arropuz eta beste orrelako nazkagarri batzuen kontra bere era eta bide txukunak erakustea gustatzen zaio, beti hain apaña eta loretsua izan den litera-tura euskalduna zerritokietako ki-rats ustelak kutxatu ez dezan.

Orrelako zerbait gertatzen danean, beharrezkoa izaten da, nola ez, Li-zardi edo Orixe-ren izena tartean sartzea, euskaldun prestu guziak aingeruen eta deabruen arteko di-ferentzia zenbaterainokoa den ikusi dezaten; hau da, santu bat ejenplu bezela jarriaz, bihotz-oneko gizonak gaiztakeria gaitzetsi eta gaiztakeria-ren semeak gorroto eta mespretxua-ren leize beltzera amildu ditzaten.

Jakiña dan bezela, orrelakoetan ez da komeni bire-erdi geratzerik. Ahalik eta izenik maiteena eta ospetsuena artu behar da ejenplu be-zela, orrela «sinboloak» indar osoa eduki dezan, konparazio txikiaren edo kritika izpi baten biderik ere geratu ez dedin. Lizardi, poeta eta gizon bezela, onaren urrengo hitza zan. Euskaldun txukun batek orrela siñistu bear du, bestela pekatua da. Berdin zaio Lizardi edo Orixe-ren le-rra bat sekulan irakurri ez badu ere. Hori ez da garrantzitsua; siñistu egin behar da; siñistu batez ere. Gero, doktoreak dauka Elizamak eta hoiek esango digute nor dan maitagarria eta nor ez.

Orrela Labayen-ek bi gauza egiten ditu batera. Batetik, santuak santi-fikatu. Bestetik, gaiztoak zigortu.

Irudimena ere gizonen doai bat da, eta ondo aprobetxatu ezkerio eta behar dan garaiean frutu ugariak eman lezazke.

Galdetuko genioke Labayen jau-nari, azkeneko Zeruko-Argian dionez, Lizardi erdipurdiko poeta zala siñis-arazi nahi diguten txoro arropuzak zein diran, zer izenekin firmatzen dituzten beren lanak; fantasma hoiek nun dauden. Labayen, jakiña dago, ez doa «iñoren» kontra. Iñoren kon-tra ez, eta mundu guziaren kontra. Berrizale guzien kontra. Hori postu-ra bat da, noski. Ez da kriterio kon-kretu batzuen gorabera, egizko pro-bematika batean oinharritzen den zerbait. Analisisak ez du hor lekuri-k, ez konparazioak, ez errealtatea ulertzeko «dialektiko» hitzarekin eza-gutzen den erak. Hor printzipio ba-tzuek daude dantzan, nostalgja eta bekaitzkeri ugariekin nahasiak.

Literatura, poesia eta artearen prozesuak oso dira konplikatuak, zer esanik ez. Balegoke hor zer esana eta zer ikutua, zer aztertua. Baiñan horretarako izpiritu irikia behar da eduki, apur bat bederen. Sozial gaiak eta literatura konprometitu-aren arazoak oso inportanteak dira. Bestalde, literatura klase orren kon-tra egon liteke bat, arrazoi osoare-kin gaiñera; baiñan postura aurrera-ko batetik, ez atzerakoietik. Litera-turaren funzioa, gure ustez, arteare-na bezela, egia den eta errealtatearen aztarranik izkutuena agirian jartzen sailatzea da. Sakonerañio jeixtea edo sakontasunari iraulka bat eman eta izkutukoak agertzea;

bi hitzetan esateko, egia den billa-tzea. Pertsona konkretu baten gora-berak eta barrunbe illuna literaturaren gaia izan ditezke. Sozial arazoak ere bai, beren konplexitate argitu be-harrezkoekin.

Baiñan Labayen-ek, behar bada, beste askok bezela, erosotasuna eta txukundadea nahi ditu. Utikan gauza illun, ulergaitz, gordiñ, nekagarri, go-gor eta samintsuak!

Orrela ba, utikan gizonok lurraren gaiñean egiten ditugun astakeri gu-ziak, sufritzen ditugun txarkeriak, barrunbe illunak etabar. Erosa izan behar da, bai, baiñan gaiari loturik, ez hor nunbaiteko ezti-gozoko ero-sotasun faltsu baldar batekin. Ero-sotasuna eta txukundadea, bizi-giro bezela, mundutik aspaldi galdu zi-ran. Lehenengo aldiz gizon batek bestea hil zuan egun beretik.

Badakigu gaiñera berrizalea iza-tea ez dela aski literatura ona egi-ten jakiteko. Baiñan hori bageneki-gun lehendik ere, Labayen-ek esan baiño askotaz lehenagotik. Edo agian hortxen egon ditek gurdia ren ar-datza, zakurraren isatsa: berritasu-nari batzuek dioten bildur ikaragarri hortan. Baiñan ez dago ezer berri-rik zeruaren azpian. Gauzak ikusi nahi dituanarentzat beñeñe. Zer esango luke Baudelaire-n poesiatz Labayen jaunak, esate baterako? Eta Baudelaire ez da gaurkoa edo atzo-koa. Baudelaire betikoa da. Hori da egia. Eta «erosotasun» paketsu jos-tagarria berriz ez da iñozkoa: kaka zarra da.

Atzoko askok ere miñ emango lio-

teke Labayen-eri gaur biziko balira. Bizitza ikusteko era bat dago hor tartean, reakzio beltzenari lotua, eta beste guziak txarrak dira, ziran, ge-ra eta izango dira. Ez da ala? Edo ez digu esango Labayen-ek Hita-ko Arziprestea-ren «Libro del buen amor» gustatzen zaionik. Ba etzan batere «erosoa». Guk ordea ero-so-tasun hilla edo trakestasun biziaren artean, nahiago dugu bigarregoa, literaturak jarai lezaken benetako bide bakarra delako.

Eta mesedez, hemendik aurrera norbaitek «era berriko» literaturaren aurka zerbait astindu behar du-a-nean, bere iritzi objetiboak azaldu ditzala, baiñan Orixe ta Lizardi pa-ke-pakean utzi. Txantaje klase hor-rek, hain zaharra izanik, kiratsa da-rio. Kasu hauetan teorien ordez izen batzuek erabiltzea (ejenplu bezela ez badira beintzat) faltsukeria bat da.

Bukatu baiño lehen, beste oar bat ere egin behar digu poesia gai hontaz Zeruko-Argiaren zenbaki be-rean iritzi batzuek agertu dituan bes-te bateri. Basarri jaunak ere, Urtain-en arazoak libre uzten dizkan mo-mentutxoak aprobetxatuz, onela esan du, gure poesia egiten dutenak egan altutxoetik ari ote diran adie-razi ondoren: «Gure salbazioa bide errezetik dago». Bai, nola ez. Etzi-ñan ba zu iritzi berdiñekoa orain ur-te batzuek bertsolaritzaren «tonua» obetu eta jaso behar zala zeniozu-nean. Noraño jaso? Zuri gustatzen zaizun neurriaraino?

Herria, herriarekin, hitzegin, her-

riarekin egon. Honek konzeptu eki-bokoak dira, alafedea. Guk dakigu-nez, poesia euskalduna eskribitzen duten danak ondo herrikoiak dira, ez dira aristokraziaren semeak. Her-ria ere klase askotakoa da, dakiena ta ezakiena. Jakin nahi duena eta jakintza guziak bi sos ajola etzaiz-kiona. Zure «herritasun» hori gehi-go da «herrikoieria» beste ezer baiño. Eta badira gaur poetak gure herriak zuk uste baiño gehiago ira-kurri eta maite dituanak.

Poetak, gaiñera, berak dakien eta behar duen eran hitzegiten du.

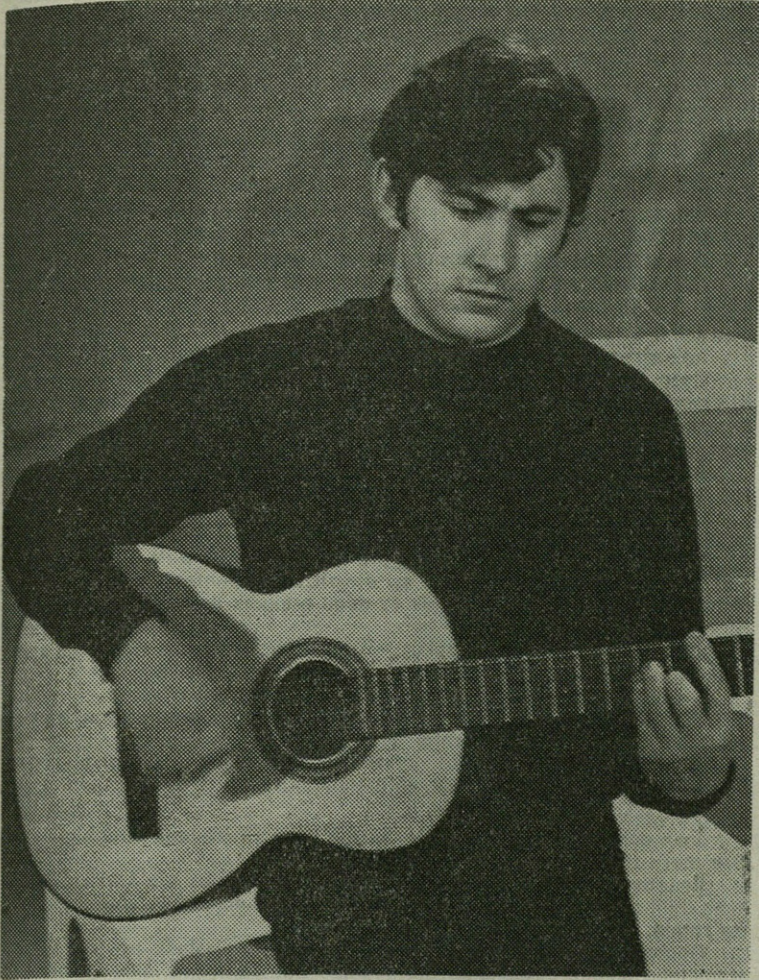
Ezin lezazke bere idea, sentimen-du eta konzeptuak zapaten neurriak bezela aldatu eta moldatu. Poeta ez da sermoilaria, poeta baizik. Ser-moilaria beste batzuek dira; «her-riari hitz egin behar diot» esaten du-ten hoiek, alegia. Poetak berriz her-riaren kezak adierazten ditu, her-riaren abotsa da; herriari bere bi-deak argitu eta zabaltzen dizkio, golpeka edo xamurki, al dan bezela. Gizona osatu.

Eta oso zaila da, adiskide, her-riak Montaigne eta Paskal irakur-zea, eskola maixuak egunero Ur-tain-en dotriña erakusten badio.

Izkribu hau, onako poeta eta idaz-le hauek izenpetzen dute:

Rikardo Arregi - Ibon Sara-sola - Xabier Lete - Ramón Sai-zarbitoria - Xabier Kintana - Ga-briel Aresti - Anton Santama-ria - Amaya Lasa - Rafa Eguigu-rra - J. M. Zumalabe.

FERNANDO SAN JOSE

Ustekabeen ezagutu izan dut Fernando. Madrill'en arkitu dut nere lengusu batzuen etxean. Euskal abestiak ziragarri kantatzen ari zan. Zaila San Jose'ren antzeko abots bat abeslari berrien artean billatzen! Abots zoli, ozen, sentikorra du; sentipen oiartzuna labainki sortzen dun abotsa.

—Nungo semea zaitugu, Fernando?

—Beasain'en jaioa naiz.

—Aspalditik kantatzen al duzu?

—Ume umetatik nabaitu izan nun musikarako joera. Beasain'go errondalletan bandurria ta gitarra jotzen nitun.

—Zer kantatzen duzu?

—Mota guzietako abestiak. Baña gei-geien euskal abestiak atsegin ditut. Oiek sartu eta irtetzen zaizkit biotz erditik.

—Zuk asmatzen al dituzu abestiak?

—Geienak bai; eta oraindik ez ezagunak dira. Beste batzuk Zubikarai ta Viktor Ureña'k egiten dizkirate.

—Nun kantatzen duzu?

—Goierri ezaguna naute. Orain Madrill'era etorri naiz bideak idiktzera. Bein abestu izan dut Televisioan.

—Zer?

—Euskal abesti bat: «Ni ez naiz ni». Zubikarai Agustin'ek jarri zizkidan itzak. Doña berriz Ureña'rena. Txalo aundiak jaso nitun.

Zorionak, Fernando! Zure abots entzungarriak idikiko al dizkizu exitoaren ateak. Euskal abestia gorenetako malletara igo dekillla zure bidez.

GO MIGA

denboraren taupadak gelditu zaizkion bihotzari

esan zidaten behin
gure arbasoen legeak
gure lege zaharrak
ez nituala maite.

esan zidaten
inpernuaz ahaztua nengoela
bere aginduak bazterturik neuzkala
hots, ez nintzela gehiago euskaldun fededun.

Santimamiñeko aita ehiztariari,
hauzoko anaia langileari
diotan maitetasuna,
ezdu sortaldeko haizeak itzali,
ez eta Libanoko izaiak ere zapuztu.

horregatik

nere heriotzaren,
itxaro duten gure herriaren,
gure hizkuntzaren hiletan,
hortzak kendu,
gau-mahaitxoan utzi
eta gal gal gal algaraz
akelarrean
par egiten dut.

neri zait,
haiek ziotena,
berak egin gabe utzitakoa dala,
berak esan gabe utzia
nik esatekotan dagoala.

eta nik diot,
berak baiño lege zaharragoak maite ditualako,
gaurko gogo jatorragoak gurtzen ditualako,
aitoren semeago naizela.

harzabal

Kontu emen! Euki gogoan!

Adiskide ta etxekojaunoki!
Zuen entzateentzako esku-erakutsirik onena. Zuen sukalderako apaingarri
Eltze azkarra. Asadora-Freidora RADAR. Erre ta piritzeko aukerakoa
SUPERCACEROLA A PRESION «RADAR»
Juegos Espátulas y juego Cubierto «RADAR»
LANTEGIA - INDUSTRIAS RADAR — ESKORIATZA (Guipúzcoa)

EUSKAL ABESTIA

BARRI LABURRAK

Durango'n bikote barri bat sortu da EPETARGIAK iztnarekin.

Joan dan asteke ZERUKO ARGIA'n irakurri dogu BERMEO'n, euskal abeslarien talde barriak sortu dirala. Ordua zan, eta aurrera. Bermeotarrak hori ta gehiago egiteko gai dira.

Lurdex Iriondo'k beste disko bat egingo dau, umeai eskeiniia. Argitaldaria: HEGOSA.

Aste hontan bost disko barri zabaldu dira. Abeslariak: Gernika'ko NAIKARI konjuntua (Xabier Zamudio abeslari dala), BITTOR EGURROLA, TXAIRO BIKOTEA (Motrikotarra), Bergara'ko AMESLARIAK eta Pasai'ko ERLAK. Bostak, gaurko ritmodunak, euskeraz abestuak.

Bittor Egurrola aurrera doa bere jaialdietan, Epailaren 23'an Durango'n abestu eban.

Bilbo'ko Injenieroen Eskola Nausian euskal jai bat egin dabe. Abeslariak: Mikel Laboa, Maite Idirin, Bittor Egurrola, Oñate, Ameslariak eta Zintzoak.

Epailaren 30'an, Romo'n (Las Arenas), euskal abeslarien jaialdi bat egongo da.

Ondarru'ko Zintzoak, Iruña'ko Unibersidadean hilla hontan abestu dabe.

Ondarru-ko «Zintzoak», Bilbao-Irratian.

Xabier Zamudio lehenengo maillako euskal abeslari barri lez agertu yaku. Dudarik ba daukazue, entzun egiozue NAIKARIS konjuntuari egindako diskoan. Abeslari honen datoak, honeik dira: Oñate'n jaioa 1943-6-14'an; antxiñatik Gernika'n bizi da (Don Tello kalea, 20, 3.º); solfeoa daki, baita kitarra klasikoa ta kontrabaja jotzen. Gernika'n, muebleri baten dago lanean. NAIKARI konjuntuan dago, Faustino Arrieta'ren zuzendaritzapean.

XABIER GERENO

Bodegón

Alejandro

Alejandro'ren Bodega dago Donosti'ko txoko baten, bein ezagutzen dutenak zintzo dakite aruntz joaten. Nai dan aukera ba-dezu beti jaten bezela edaten, oberik ezin arki diteke merke ta ondo ematen.

Fermín Calbetón, 4
DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

GIPUZKOA

ERRERA

GOTZAI-REN AGERPENA

Joan dan illaren 23. an, igandea, eguadiako amabiterdian izan genduan gure Gotzai, Argaya Jaunaren agerpena.

Agindu zuan bezela etorri zan erreratarakin batera une batzuek inguruetara, ta era berean meza eskintzera.

Berarekin batean, meza batekoa eman zuten, bertako diran apaizak eta baita ere aspaldian gaixo dagon Don Markos'ek.

Meza ederra ta errikoia eskeñi zigun gure Gotzai jaunak.

Jakin zuanean elizgarrutiko geinak, batez ere, eleizkizuneta etortzen diranak euskaldunak dirala, bere gogoa izan zan euskeraz egitea geiena. Erderaz ere egin ziran otoitz eta abestiak, bada danetik giñan elizan ordu artan.

Meza ederra osatu zan, ta danak pozik irten giñan.

Itzaldian, lendabizi erderaz, agertu zuan bere poz aundiag ure erraldean gauzak bihurtu diralako bere egoera, ta nabarmendu zuan, euskaldun bezela nor bere amaren babesean ikasitako izkerak baduala bere nortasuna, ta maitasun itzak zerizkion uste gabeen ere, ta ori pozgarria izan zan entzuleentzat.

Meza bukatu zanean, eta lenengo aldiz zetorrelako eliz barruti ontara, Aita Santua'ren izenean eta doai berezi bat bezela, Barkamen osoa oparo zigun elizan giñan guttira.

Meza odorenean berarekin egonaldi ta izketaldi bat izan genduan, eta oso atsegiñak izan zizakigun une atek.

Gotzai Jauna. Kezka asko izango dituzu, ez dago ori esan bearrik, era guzitakoak gañera, ala ta ere uste degu, esan zenduan bezela, errikoia izan nai dezula. Guk ere ala uste degu zure borondate ona ikusirikan eta Jaunari otoi dagoikiogu zure uste onak egi bihurtu dituzela.

GAZTEDIA

Tamalgaria bañan egia da. Gure auzo ontako gaztedia oso kezkatu ikusten degu.

Eta kezka oiek gure kezka dira. Gaztedia galduta dagoala ematen du, ta zerbait egia da.

Bere nortasunaren billa dabill, eta ori ez da zer nai gauza.

Arreta aundia artu bear da gaur-egunetan arazo au dala ta.

Gaztedia geroagoko gizadia da, ta orain du garaia bere onarriak ipintzeko.

Egia da gaztedia ausartzen dala, ta itxura gabeko gauzak egiten dituala. Baita-ere egia da ez zaiola aintzakotzat artzen ere garaia danean eta egoera onen ondorenak tamalgariak izaten dirala.

Fedea galtzen ari dala gure gazteen artean ez da gezurra, ta onen errua zeñen gain djoan astertzea da gure eginkizuna une auetan.

Eleiz gizonak eta erri-gizonak baidute era ortan non buruq autsi, baita ere gañontzekoak.

ERRIKO BEARRAK

Askotan aituak izan arren, ez det uste geikeria izango danik berriro ere berritza.

Gauz asko dira egunero dabilzantzak premikuak diranak.

"Kantina" ingurutik "Topo" ra dagon bide ziorra, motxa da, ogei bat metro izango ditu, bañan trake-tsa eta txarra dago. Arri puntak eta irrasta lekua. Ori konpontzea ez litzake asko kostako ta mesede ederra izango litzake or ibilli bear degunontzat.

Inguru ortan dago "trolebusen" geltokia eta bada bi urte aterleku gabarik dagoala. Len bazuan bañan orain ez, eta esan bearrik ez dago eudi egunetan zer" atsegiñak" dan an zai egotea.

Orain jarri berria dute eskutitzak usteko "buzoiak". Au ere bearrezkoa zan bañan iruditzen zait Errera baterako zerbait geiago bear litzakela, au da "korreo-ofizina" bat bere eginkizun guztiakin.

Urrutizkiñ bat (telefono bat) kale-ertz batean ere bearrezko iruditzen zait, bada orren bearrean arkitzen dana nai ta naiez besteren etxea joan bearra dauka itz egin nai duan guztian.

LASALLE, TARREN IKASTOL BERRIA

Erreza'n Lasalle'ko Anaiak 56 urte damazkite ikastol lanetan.

Bañan bide berria dala ta, alde egin bearrean arkitzen dira orain dauden lekutik.

Ta leku berri bat aukeratu dute ikastol berria egiteko.

Oraingo urrutu xamar arkitzen da inguru ontatik bañan denborakin, bide egokiak egiñ ondoren, leku ederrean arkituko da.

"Mendiola" basetxearen inguruan dago leku au.

Ikusmen ederrak bertatik eta leku osasuntsua gañera.

Oraindik lekua antolatu bakarrik egin dute, ta denborakin ikusiko degu ikastol eder bat.

Lenbait-len izan dedilla, bada Anai auek lan asko egiñak dira auzo ontan eta nai genduke geroago ere bertan jarrai dezatela beren azi ona zabaltzen.

KORTARA

EIBAR

INAUGURAZIOA

Joan zan 16'an inauguratu zan Ixu'ko Estalpe edo Jatetxe berria, onekin bi izango ditugu Urko azpian; bat Uzartza'koa eta orain au, Ixu'ko zelaixan. Oso ondo egiña dago, "txalet baten antzera. Bere nagusiak Azpiri'tarrak dirala esan digute.

EUROPA'KO TXIRRINDULARIEN "KRITERIUNA"

Naiz eta eguraldi txarra izan jende asko bildu zan Arrate'ko inguruetan. Euskal-Erriko gazte ugari... Elgoibartik, Plazentxi'tik... Bilbo, Donosti... bere kaikuekin apainduaz aspaldian ikusi ez genduna...

JAIALDIA ARRATE BAZKUNDEAN

Joan zan 22'an Arrate Bazkundean arratsaldeko 8,30'an Bilbo'ko Ekonomikas'ko ikasleen abesbatzak saio berezi bat eskeindu zuen. Koru au neska-mutillekin osatua dago ta euren artean, erdelun batzuk dira ejenplu ederra gazte askorentzat...

EUSKAL-ERRIKO MAPIA

Gogoz ikusi degu jendia Euskal erri'ko mapa garrantzitsu ori erosten; dendetan dago salgai. Bere salneurria: 50 pezta. Pena izugarria ematen dau, euskeraren atzerakada bildurgarria.

TABERNETAN JENDEA GUTXITZEN?

Eibar'tar askoren iritiz jende gutxiago sartzen omen da tabernetan. Europa'ren itxura'ra ipintzen asi ote gera? Ez dakit, denbora izangoda testigu. "BERRI-ZALE"

ORDIZIA

DAGOKIONARI

Joan dan astean lau idazlan bikañak agertuak dira Donosti'ko egunkari batean Txit pozik irakurriak ditut. «Ordizi zaarrek arri zaarrek» zeraman izenburutzat eta gure Eleiza zaararren kondaira zuten gal.

Zorionak idazleari nor dan ez dakit baño. «Oretera» izenaz ikutatzen digu, dana dala, bere izena eta.

Ez al ziguzuke lan orixe euskeraz ere idatziko edo, baldiñ euskeraz ez badakizu, norbait euskeratu erazi. Oretera Jauna? Eskertuko litzazuke bada lan orixe. «IRRITXI» TXAPELDUN

Bai, Orendain'go «Irritxi» atera zitakun txapelkun bukatu berria dan Irugarrengo Erri-Jakintza Batzarrean.

Zorionak blotzez. Antxe giñan «Etzezarreta» antzokian zuei txalorik beroenak egiten. Guk uste baño obeto joka zenduten. Ondo irabazla dezute garaipena. Sei garaitz seu lurrezko domiña eta amar mila ta bosteun pesetakil etxeratuak ziran orendairdarrak.

Ordizi'ko «Amets Bide» dantzazaleak orduantxe egin zuan bere lenengo agerketaldia. Ezif obeto egin zuten. Odolean darabagu ordizitarrak izan ere dantzarako gaitasuna. Gureak ziran Pujana, Aranburu, Sarasola, Alzpurua, Etxebarrleta eta urte batzuek dirala ikutatu zan «Txapel-Gorri» taldea. Izan aundiagoko dantzaririk nun?

Isasondo'ko abeslari, bi anai Ezeiza'k, txoratuta euki ginduzuten. Ura da yayotasuna izanere,ura! Zorionak biol.

MIN AUNDIA

Eman digu gure adixkide on zaldibitar Patxi Zubeldia Etxeberrira'ren bapateko erlotzak. Izotzuta utzi genitun. Etzan gutxigorako ere. Igande arratsean berarekifi egon eta andik amabi ordura gorputz.

Naparro'ta zijloan lanera beste bere lagun ikaztegiatar batekifi eta aifi arriskutsu dan «Arotxane» deritzen zear batea nbidetik irten eta «Amundarain» ibaian ito gizaioa. Urak eraman gorputza eta Amundarain Ori'a'n ustutzen dan tokian arkitu zun Pedro Arruabarrena Sukia'k bere billa ondo sayata gero.

Zaldibi'ko «Usurbi» baserrian izango zuten negar-samiña.

Baita ezagutu eta maite izan genduanen blotzetan ere orde. Etzan arritzeko.

Bijoakioe samifi-agurrik blotzeko-ena urtubitur guztiei. Bat gera bealekifi. Bat egiten degu zanaren aldeko beren otoitzetan ere. G. B.

AZOKA-BERRIAK

Ordizia'ko berrietan azoka naitanalez aipatu bear. Jakiña. Aifi bat dira izan ere Ordizi zaarra eta bere asteazkenetako azoka.

A Z K O I T I

AZIA ERNETZEN

Lengo batez astekari onetan Azkoiti'ko talde gazte bati buruz zerbait esaten genduan. Kultura eta jolas aldetik gogor zebiltzan norbaitzuk bazirala genion. Zer, nola eta nora zebiltzan eta zijoazten berririk ez genduala ere esaten genduan.

Talde ontako gazte batekin itzein aal izan degu eta jator adierazi digu, adierazi ere, zer asmo dituzten.

Emen bada berriak, eta ez nola-naikoa.

Jorraillaren 13'a igandea degu. Egun orixe aukeratu du talde orrek Olinpia antzokian itzaldi bat egiteko. Itzaldi orretan erabiliko dan gaia auxe da: Zer nai du gazteak?

Kulstura, jolas eta beste gai asko ikutuko dira. Alkarrizketa ere izango da.

Aurretik paper batzuek banatuko dira enquesta bat egiteko.

Onatx bada azia ernetzen. Igali ona ekarriko duan uste osoa degu

JEKIN ETA JARRAI.

IRAKURRI EUSKERAZ

Irakurtzea jakin-bide egokia degu. Baita lasaitze-bide bikaiña ere.

Gure gizaldi onetan estuasunez eta zalaparta erdian bizi gera. XVIII. XIX'garren gizaaldian baño gutxiago irakurtzen da. Beste bide batzuek erre-zagoak ikusten ditugu eta errez erortzen gera. Gure iritiz au degu XX'garren gizaaldiko akatsik gogorrenetakoa.

Azkoiti'n ere irakurtzeko joera epel xamar dagola deritzaigu. Epel baño ere gutxiago ia; utsa dela esango genduke.

Liburutegi bat badegu. Edozer gaitako idaztiak bertan. Bañan denak gaztelaraz idaztiak. Bai, denak esan ditek, bi edo iru liburu kendu ezker...

Iru illabete inguru izango dira gure liburutegi au JAKIN illerokoaren arpidedun egin zala. Bidea argitzen asi ote zitzaigun pentsatu genduan, bañan oker geunden. Beste aurrerapenik ez degu oraindik ikusi eta ikusteko zoririk ez ote degun izango bildur gera.

Izan ere banaka batzuk irakurtzen dute euskeraz eta zertarako ekarri euskerazko idaztiak? Ori bera zion Liburutegiko zaitzaleak.

Orrelako maitasuna al-du Azkoiti'k euskerarentzako?

Guztioi saiatu eta alegindun bear degu geure-geurea degun izkuntza goratzen. Euskal-jakinduriz ornitu bear gera.

Jator bada, erriar maitetok, jarrai euskeraz itzeigiten eta pixka bat bada ere irakurtzen, euskaldunak gera-ta.

UMEEN MENDI IBILLERA

Joan dan igande batez, neska batzuk buru zituztelarik Urnabitza mendira atera ziran gure neska-mutikoak.

Benetan arritzekoa zan auen mogimendua, saltoka eta korrika gelditu gabe ibilli ziran. Edozeñek esango zukean preso edukitako aberetxoan antza zutela.

Gogoz txalotzekoa da gure erriar neska mendizaleak asi eta aurrera eramateko asmoz diran lana. Beren jolas eta egitekoak alde batera utzi eta neska ta mutil-koskorak mendiruntz atera, mendizaletasuna zabaltu, gure erriaren edertasuna erakutsi kultura pixkaten jabe egiñaz.

Mendirako gogoa duten gaztetxoak badute nork lagundua. Orra bada, azkoitiar gazteen artean ez dira itzak bakarrik; egintzak ere bai.

ERRI ZAITZALLEAK?

Epailaren 19'an, au da San Jose egunez, gertakizun lotsagarri baten berri izan genduan. Geuk ez genduan ikusi eta esan diguten bezela idazten degu.

Gure erriko baserriar batzuk azoka-plazako ate ondoan arkitze omen ziran barruko aldetik. Beren lana, egunero bezela, esnea saltzea.

Ontan, gure baitzeko jarrita daukaten gizon oietako bat urretatu omen zitzaizen, eta itzik esan gabe esne-ontzia (betea, jakiña) jo ta bota zion bati.

Bertaera onek zenbateraño akerrea sortu duan erriararren artean, esan bearrik ba ote?

«Aguacil» deritzaien gizon oiek erria zaitzeko eta erriaren onerako jarriak dirala uste degu.

Baserriararra oker bazegon itzez, eta ez muturka, adieraztea besterik etzegokion. Kasorik egin ezpilio beste zerbait gogorxeago pentsatu bearrean izango zan. Bañan, ori?

Indarraren bidez ez degu ezer lortuko. Jokabide basati alde batera utzeko garaia bada.

GU, GAZTEOK

Egun berean zazpiterditeko mezetan ziranak semoi berezi bat entzunak ditugu.

Izlaria gure mixioetatik Azkoiti'ko gaztediraño pasa omen zan. Zertarako? Azkoitiar gazte batzuk sinismenik ez dutela eta besteei galdu naiean dabilzala esateko.

Guk apaiz jaun orri sinismenik-ez orren arazo sakonei begiratu bat bota ote dion galdetu nai genioke.

Gaztediak sinismena galdu ote du gero? edo... sinismen bizirik iñoiz ere ez duala izan konturatu ote da?

Zer ikasi izan degu gelenok eleiz-gizon eta gure aurrekoengandik? Sinismen biziaren orde erretolikan esaten degun kredoa, kristautasun jatorraren orde jokaera eta oitura batzuk...

Orain, gazteak berari dagokiona egin eta oiturak alde batera utzi dituan gerala eldu zaigu eta or lingo sinismen illaren ondorena, orra or gure kristau formazio exkaxaren emaitza.

Galdu dana ez da sinismena, oiturak baizik.

Ondo ofiarritutako kristau sinismen baten jabe izan bagifiña etzan ori gertatuko.

Itzaldi asko eta alkarrizketa gutxi izan dira gure artean. Zenbat eskeñi zaizkigu gure galdereei erantzuteko? zenbatek jaso dituzte gure kezka eta lasaitu gure arazoak?

Orain urte batzuk gu ez giñan iñor izango gauza auek aitatzeke, bañan Eleiza Amak berak erakutsi digu Giza-emakume soillak ere Eleiza gerala eta idaztera ausartu gera.

Alkarrizketarik ez degun ezkeror or gure iritziak.

KAKUTE

Saltzalleak eskubeteen etorri ziran eta asko ekartzeak jexiaziz zun balioa. Salneurriak beeraxeago ibilli ziran. Batez ere beeka eten gabe ekarri zitzaizki guten arkume ta bildotzak.

Udaberriko lenengo zizak «zortzi-reundik millara» egni zuten. Alajañetan, etziran gure neurrirako egiten. Baño norbaitek eraman zituan aguro asko. Ia dana Irun aldera. Sakel beteak ba'ditu noski alderdi aietan norbait.

GARBINETXO

Izen ederraz kristautua dute gure adixkide on Patxi Ayerbe eta bere emazte Mari Arztondo'ren alabaxo izan berria.

Zorionak senar-emazte gazteei beren lenengo kimu berriagatik.

ESKAERA BAT

Asko dira diotenak Loyola'ko irratia ez dutela entzuten len bezela.

Irrati onek zale asko ditu gure artean. Batez ere xaar eta agurretxo askok zai egonda gero, mifi izaten dute ezif entzun al izatez. Goizean egunero eman oi duten mezak eta arratsetako elizkizunak askok seitzten dituzte Ordizia'n.

Galde oni erantzungo ote ligu-ke norbait? Loyola'k zer dio?

BILLATUA ARKITUA

Joan dan illabeteen aitzera eman nun eraztun bat galduta zala numbait. Norbaitek arkitu eta bear zan tokira eraman zun zintzo asko. Eskerririk asko.

Arrezkero, «belarritako» beten billa dabilzkgu gure lagun batzuek, nun galdu zuten ez dakite baño. Urrezkoa da eta pitxi urdifi bat darama erdian. Iñork arkituko baldifi ba'lu, deitu beza urrutizkiñ ontara: 881420. Saritua izango litzake.

TXEPETZ

A S T E A S U

ERANTZUNA

Epailaren 15'eko «El Diario Vasco» egunkarian gure erriko berri-emalle Pagolain jaunak «Reunión frustrada» izenarekin berri batzuek eman zizkigun. Gai onetaz oso gutxi itzein zezakean Pagolain jauna; bera etzalako billera orretan izan. Orregatik berak emandako berriak ez dira zuzen agertuak ta beste gauz batzuek, berriz ez zitun aiatu ere egin. Ta gauza oiek garbi agertu nai genituzke irakurleen aurrean.

Lenengo esaten zuan nola GURASO-ALKARTEAK alkar-izketa bat eskatu zuan erriko agintariakin ikaskintza liburu. Au egia da. Ilbeltzaren 4'an egin zan eskaera ori eta epailaren 3'an artu zan erantzuna: Urrengo egunian erriko-etxean artua izango zala GURASO-ALKARTEKO batzordea. Batzordea Erriko-etxera joateko orduan batzorde kide bati sarrera galerazi egin zitzaion esanaz: «Bera etzala gurasoa eta ezin zelkeala sartu billera orretara». (Au apaiz jauna zan).

Onak erantzun zion erri-zai edo alguazillari nola bera ere BATZORDE-KOA zan ta gañerakoak aña eskubide bazeukala billera ortara sartzeko.

Emen Pagolain jaunak esaten zuan agintarien esanari jaramonik egin gabe apaiza barrura sartu zala. Bai, barrura sartu zan. Baño zertara? Beste batzordeko guziak barrenean zeuden ta aieri aditzera ematera zer agindu zioten. Orduan batzordeak auxe erabaki zuan: Apaizari sarrerik uzten ez bazioten, guztiak irtingo zirala. Orduan deitu zitzaion sekretario jaunari.

Beraz Pagolain jaunak esaten duan bezela, batzordea etzan ixilik egon. Agintariei erakutsi zitzaizen, argitasun guztiakin, gobernadore jaunak batzordea onartua zeukala ta selluz jota agiria, baño ala ta guztiz ere, apaizari ezezkoa eman zitzaion, sarrerik etzeukala esanaz. Ta ori esanaz batera, batzorde osoa erten egin zan.

GURASO-ALKARTEAK Erri-agintariakin alkar izketa eskatu zuanean, etzuan eskatu alako edo orrelako agintari baztartzuta, guztiakin baizik. Orregatik bidezkoa izango zan Batzorde ori osorik artzea.

Baita ere jarraitzen du Pagolain jaunak esanaz nola apaiza kendu ezkeror, ez daukagulu ausardirik itxi egiteko; ikusten dala ondo gertutu gabeak galdela. Guk jakinduri gutxi daukagu, baño gutxieneko badakigu beintzat, bata besteari begrune edo errespeta izaten, besteren iritziak entzuten ta ere apaiz jaun bati ondo neurritutako itzak esaten.

Frakasatutako billera edo «Reunion Frustrada» orretan gertatutako gauzak auek dira. Gauza gaizki edo ondo egiña dagoan erriari dagokio erantzuna.

ERRITAR BAT

SORALUZE

ZERUKO ARGIA
MOJAENTZAT

Gaztariaga apaiz jaunaren de-
yari erantzuna eman nairik San-
tana eta Erruki Etxe'ko mojar Zeru-
ko Argia'ren arpedun egin di-
ra.

Onela Erruki Etxean bizi diran
notin edo persona euskaldunak gure
re asterokoak irakutzeko aukera
izango dute.

Arpidetze onen diru kontua gu-
re gain artu degu.

Gure egintza oneri diruz lagun-
du nai dezatenak pozik ikusiko ge-
nituke.

BASERRIAK

Lengo batean irakurtzen genuen
nola Gerediaga Elkartek Zaldi-
bar'ko larogei ta bi baserriri ate-
buruan beren izena ipintzeko as-
moa artu zuela. Oso asmo ede-
rra ta jarraitzaileak merezi ditu-
ana.

Zergatik ez gure errian beste
ainbeste? Ez gaude mendizalez eta
Bazkunez beterik? Auek zertara-
ko, jan eta edanerako besterik ez?

Eta bide batez zergatik ez base-
rri bakoitzaren kondairatxoak, noiz
sortu zan nagusi edo maizter al-
daketarik izan duan, bertan ja-
yoak nola zabaldu diran, jayotako
ospetsuenen izenak eta abar. Az-
kenean liburuxka polita osatuko
litzake. Inork eldu nai ote dio «ki-
rol» oneri?

SORGINAK

Gotzai Idazkia izenburuaz azal-
dutako lantxoak ez zenduten ulertu-
tuko. Guk ere ezin ulertu izan ge-
nuen. Ezta lenengo aldiz gertatzen
zaiguna. Gure asterokoan sorgiñak
daudela esan nai du. Auen da
errua ta ez gurea.

KIROLAK

Ez degu uste Gipuzkoa guzian
gure erria baño arlosteagorik, kirol-
eri buruz izango danik.

Edozein erri kozkorrek, bere ki-
rol tokiak eta pelota-lekuak dituz-
te. Nun nai ateratzen dira osti-
kalari, pelotari edo beste kirol ba-
tuetan mutil bereziak. Gure errian
nola ez dagoan aukerarik kirolak
egiteko, lo zorroan egon bear.

Toki bat ba'degu. Pelota-leku za-
arra, egoki-egokia ez izan arren
zerbait egin lezakena. Ezagutu izan
ditugu ostikoketa txapelketak eta
beste kirol batzuek ere, ta orain
gure Udalgizonak debekatua dau-
kate toki ortan ostikoketan joko-
tzea.

Kirol-zelaya egiteko asmoa izan
bear dute Sagar-erreak, baño ori
zela; ori ikusi orduko, —zenbait
urte igaroko dira? Eta bitartean,
gure gazteak kirolak egiteko au-
kera, —nun izango dute? Erbes-
tera irten bear? Tamalgarria.

Zerbait egin bearra dago ta az-
kar gañera. Naiz sareak jarri, le-
nago bezela, edo beste tokien bat
gertatu, kirol-zelaya egitera bear
denbora bitartean.

Bide batez aitatu nai genduke,
erri askotan pelota-leku berriak
egiten ari dirala ta beste erri ba-
tuetan lengo zaarrak ezaldutzen.
Gurea berriz or dago ezertarako
gauz ez dala. Ezin liteke zerbait
egin? Ba dakigu asko kostatuko
litzakena, baño —ezin litzake atze-
ratu ta luzera eman «probadero»
zaarrean? Ikustekoa izango litzat-
teke. Orretarako laguntza billatu
litekela uste degu, ainbeste «Con-
tamos contigo» entzuten degunez,
guk ere berekin kontatu bear ge-
duke ta zerbait lagunduko digute-
la irizten zaigu.

KARAKATE

ERRENDERI

BERRIO TA ORTIZ'EN OROIZ

Gogoangarria benetan lengo igande ortan, Asturias'ko mendietan bi-
zia galdu zuten bi mendizaleen oroiz eskeñi zan meza.

Egun ortan egin zuen eguraldia baino zatarragorik ez da askotan izaten.
Era bateko euri goiza. Ala ta guztiz ere, neska ta mutill ta azitxogoak ere
bai, milla mendizale inguru bildu ziran Susperregi baserri famatuan.

Meza bikaña, itzaldi ukiarra, Joxe Mari Astigarraga apaiz jaunak es-
keñitakoa.

Sagarakoan, Ikastola'ko mutiko txalaparta-joleak, Jaunaren goralmenez
saio ederra egin zuten. «Ereintza»'ko txistulariak ere yayo parte artu zu-
ten.

Erresponsoa, Andra Mari koralak, Aita Ansorena'ren batutapean abes-
tu zuten. «Urdaburu»'koen gain joan zan eralguntza guzia eta konten egon
litezke.

Betiko joan zaizkigun mendizale biak merezi zuten Errenderi'ko beren
lagunen azken-omenaldia. Zeruan gerta bitez.

TXISTU AKADEMIA

Txistu ikasaldiak ixilik egin eziñak dira, bainan gure adiskide on dan,
Olegario Izagirre'k, ixilka-mixilka, berebiziko lana egiten ari da arlo ortan.
Berrogeitik gora dira bere ikasleak. Konturatzen zerate zer edertasuna
izango dan gure errian orrenbeste errikide, txistu joaz, kale zear entzun
eta ikusteh ditugunean?

Txalagarria orrelako gizonen lana eta eskertzekoa.
Jarrai Olegario lan eder ortan, agian ez dizute eskertuko bear bezela,
bainan zure lana or geldituko da Errenderi'ko kondairan.

BANKU BERRI BAT

Diru-etxe berria esan nai degu. Irun'go Bankuak ordeko etxe bat iriki
berri du gure errian.

ERROTZAK

—Laneko ezbearra dala medio —eletrika bidez— Patxi Mendiola gizon
gatzea betiko joan zaigu. Zeruan gerta bedi! Bere alargun, guraso ta seni-
deak, atsekabeen lagun gaituzte.

—Orobat, ustegabeko eriotza izan du, Garbiñe Zerupe neska gazteak
(G. B.) Bere ama ta senideei gure samin-agur beroa.

PAZKU ZORIONTSUAK!

Bai, irakurle, aste-santu samiñak Pazku zoriontsua ekarri digu. Ospa
dezagun gure jai aundia kristau alai bezela. Guztioi pazku zoriontsuak!

AÑARBE

A R A B A

GAZTEIZ

UDABERRIA

Beste udaberri geiago etorri-berria dugu bizi ta margoz edo kolorez
beterik. Eta jakina; gure inguruko soloetan sortzen diran landare berriak;
basoko zugaixkak eta zugaizak emandako kimu xamur eta berriak; ostoi-
rtete berria; larre ta belardietako orlegi margo berria; txori askoren txorro-
txio alaitsu ta berriak; urrutiko lurraldetara joan ziran egaztien etortze
ta egartze berria; or-emenka sortzen diran lore usaintsu, eder berriak; itz
gutxitan esana: Izadiaren osotasuna egiten eta betetzen duten izaki ta
gizaki guztien poztasuna, alaitasuna, edertasuna ta margotasuna oartu, adi-
tu ta ikusteaz aski dugu ortarako, udaberria berriz ere gurekin dala jakiteko.

Bai, ba; udaberria da orixe: uda-berria. Eta berria dan aldetik, uda baño
berriagoa. Eta berriagoa dala, ederragoa ere.

Beraz, udaberrian dana berria da; dana ederra da; dana poztasun, alai-
tasun eta edertasun osoz beterik.

BIZITZAREN GAZTETASUNA

Beste aldetik ere udaberria da bizi berria; eta bizi berria dala, gatzeta-
suna ere. Au onela dala, udaberriak bizitzaren gatzetasuna itxuratzen du.
Beraz, eta bestelaz esana, baiezta ditek gatzetasuna bizitzaren udaberria
dala, gatzetasunaren irudia bezela artzen dugulako batez ere.

Guztiok gañez jakina dugu denborak berak guztia zahartzen duela. Eta
denbora bera ere zaharra egiten da, ori bizi-lega da-ta. Orretxegaitik, or-
dubeteko irurogei liparrak edo minutuak igaro-ta berealaxe, beste ordu be-
rria asten da takaldiz-takaldi, liparrez-lipar bere amaia eman arte. Eta
orrelaz egunak, illeak, urte-arokak, urteak, eta abar.

Orain arte ongi ikusi dugunez, zaharra egiten dan guztia berrizkatzen
da, ordezkutzen da, aldatzen da. Eta anartean bizitza bere betiko ta etenga-
beko ibiltzean aurrera ta aurrera dijoa. Au dala-ta, aro batek beste aro be-
rri bat dakar; gizaldi batek beste gizaldia, eta abar. Baiña era berean, Erri
batek, —bere bizitzaren luzeran—, bere burua berrizkatzen du, ordezkutzen
edo aldatzen du, batez ere beti gatzte, beti gotorki, beti sendoki bere burua
ikusit-naian, eta beti Erri bezela bizitzan irauntzeko gogoak eraginda. On-
tan ez dago zalantzarik edo dudarik: «Bizitzan berrizkatzen dan guzti ura,
bizi-izango da. Baiña osterantzean, bizitzan berrizkatzen ez dana, nai ta
nai ez, ilgo da».

Orra or, bada, dakusgunez bizitzari begira, eta bizitzaz mintzatzen da-
nean, udaberria ta gatzetasuna gauza ber-bera dala. Berria da, udaberriak
ekartzen duena, auxa ere bizitzan eta urtean-urtean berrizkatzen dalako
nolanai ere. Eta gatzetasunak ere, —gatzte iraun-naian eta izatezko bere
«tasuna» ez galtzearen—, eskatu oi duena, eta oni dagokiona, beti izan
bear auxe: berria. Ala ere, gatzetasunaz mintzatzeak ez du esan nai gatzeta
izan beardanik. Ontan ere ongi dakigu, zalantzan erori gabe, ba-dirala nun-
nai gazteak diran zaharrak; eta era berean, zaharrak diran gazteak ere,
naiz gizasemeen artean, naiz Erri'en munduan ere. Gatzetasunean, eta zea-
tzago esateko, gatzeta izateko tasunean ez dira sartzen urteak, gizaseme edo
Erri bakoitzaren gogoia edo izpiritua baizik.

Kondairak aspaldiko garaietan izan ziran Erri batzuen eriotza erakusten
digu. Erri oiek beren askatasuna zearo galdu zuten. Eta beste Erri'en mo-
rrontzapean erori ziralarik; beren izkuntza ta jakintza edo kultura baztertu
ta ahaztu egin zituzten, beren etsaienak artzeko. Eta jakina; beren izkuntza
ta jakintza galdutakoan, oiekin batera beren gogoia ta nortasuna galdu egin
zituzten. Eta zertzalada orretan ziralarik, geroko batean beren burua berriz-
katzeko ahalmena galdu ere.

Guk ere, —euskotarrak geran aldetik—, Erri bat osatzen dugu: Euskal-
Erria, alegia.

Euskal-Erri'ak gure laguntza bear du, batez ere bere burua berrizkatu
ahal-izateko. Euskal-Erri'ak ez du bere burua berrizkatzeko ahalmena galdu
bear.

Bide asko aukeran ditugu gure Erri'aren alde lan-egiteko. Euskeraren
alde egin dezagun guztia, Euskal-Erri'aren beraren alde egin bezelakoa izan-
go da. Euskal-jakintza edo kulturaren alde egin dezaguna, Euskal-Erri'aren
onerako gerta ditek.

Orrela beraz, 1969'ko udaberri onetan sartu geralarik, Jainkoa'ri eske-
rrak emango dizkiogu, batez ere orrelaz nai-izan duelako. Eta bide batez,
Berari eskatu bear diogu gure Euskal-Erri'arentzako gogo gatzeta, gogo be-
rria, gogo sendoa, itz gutxitan esana: Erri'en munduan Erri bezela bizi ahal-
izateko bear duen gogo berezia edo eusko gogoia, alegia.

ARMENTIA

BIZKAIA

MARKINA

IZPAR BELTZAK

Negu zakar eta zital onek beti
dozkuz eruan zerura anima pillla
ederrak eta aldi ontan eruan dauz-
kuz benetako lagun genduan ema-
kume ta euskalzale Aginaga-tar Jo-
ne. G. B.

Zaragozako lurraldietan utzi zu-
ten euren bizitza, beti betirako, ogi-
bideko lanean ziñar duela gure be-
netako lagun Zubialdea-tar Basili
eta Mugartegi-tar Agustín.

Baita ere ogeita amalau urte ba-
karrik zituala, adin ederra eukala,
Goi-Jaunak eruan dauzku bere on-
dora benetako euskalzalea zan Are-
txabaleta-tar Laurentzi-ren emaz-
tea. Benetako samin-agurrian la-
guntzen dietzagu euren guraso,
emazte, anai-arreba eta euren au-
rri eta senide daneri.

APAINKETA

Apainketa ederra darabixe txoko
ontako udaletxean. Bearrezkoa zan
guztizko txarto arkitzen zan kanpo-
aldetik.

GOGOJARDUNAK

Txoko ontako iru txadonetan
izan ditugu euskeraz eta erderazko
gogo-iñarkunak, gizonetako, emaku-
me ta neska-mutilentzat.

URKO

BAXENABARRE

SENPERE

SORTZE

Eskolaenean, Jean-Pierre Etche-
verria. Pauloenean, Yvette Iturria.

EZKONTZA

Egun hautan ezkondu beharrak
dira, André Iribarren, Saratarra,
eta Justine Etchegarreta lotiza-
mendukoa.

Roger Guerre, Baionesa, eta Je-
annine Amestoy Ibarrungoa.

Gure konplimentuak onhart di-
tzatela.

PILOTAZ

Aldi bat oraino gure plekari
gazteak ohoretan ditugu. Martxo-
aren 9-eko igande huntan jokatu
dira Union Basque delakoaren kon-
duko finalak, Luhusoko trinke-
tean. Gure herriatik baziren hiru
ekipa partida horietan, eta hiruak
xapeldun atera dira.

Bitoriaz bertzalde, han ziren be-
harierri agradatu zaiote gure gaz-
tek pilotan hari direlarik erakutsi
duten karra eta leialtasuna. Gauza
horrek ere badu bere inportantzia,
bazterretan hoinbertze errebeske-
ria ikusten delarik.

Huna zoin diren Xapeldunak:

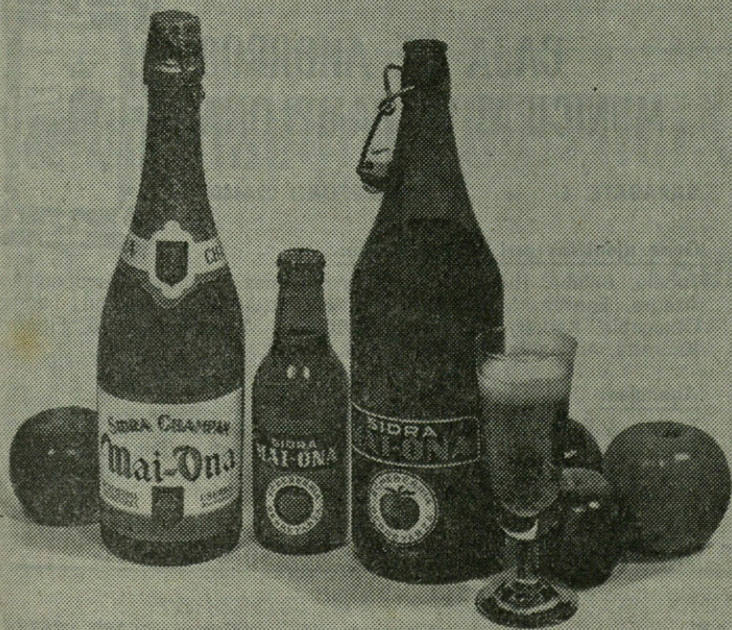
—Poussins edo 10-11 urtekoetan:
Etiene Beréau Kamieta, eta Jean-
Pierre Borda Murgienea.

—Benjamins edo 12-13 urteko-
etan, Jean Baptiste Etchegaray Eli-
zabidea, eta Pierre Lopez Larron-
doa.

—Juniors edo 18-19 urtekoetan,
Michel Benac Mariatoenborda, eta
Beñat Harisgain Hiriartea.

Biba gazteak, eta segi beti ber-
din zintzoki eskualdun joko eder
horri.

MAI-ONA

SAGARDUA

IZKIRIMIRIAK

"ARINKERITXO BATZUK NAHAS-MAHAS"

Sarririk askotan gure irudimen txorakillaren bide ta ez bide nahasietan gauza parregarrik sortzen da!...

Frantzia'ko neure lagun batek sarri esan izan didanez, beretzat ederak dauka itzik goxoena «manzana» omen da, ta ez da aspertu ere egiten «manzzzzana», «manzzzzana»... esan eta esan, Aldiz, «chaval» itzak parregura ematen dio... «Qué jjsa (risa) llamajj «chaval» a un niño... si fuere a un «bujjo»!...

Beraz, aren iritziz «chaval» astoari esan behar litzaioke eta badu bere arrazoi puntutxo, frantsesez zal-diari «cheval» esaten baitzaio...

Oraindik oraintsu, afaltzen ari ziran gazte alai batzuen elkarrizketa ariña entzuten ari nintzala (ez da pekatu aundia), esaten du batek... «Ba neure iritziz «ESCALOPE» itza aragi-gauza baiño alako arrain klaseren bat adirazteko egokiagoa litzake»...

Beraz, aren iritzia nagusitu ta zabal baledi, ez arritu datorren udaran Donostia'ko periodikuren batean onelakoren bat irakurri bear izateaz... «En el Concurso del Pez Gordo resultó vencedor el señor «XX» que consiguió un hermoso ejemplar de «ESCALOPE» de siete kilos y medio»... Edo, orren aundiak ez balira, Parte Zaarreko edo kaiako jantokiren batean... «Aizak Pello!... neri ekaizkidak dozenerdikoren bat «ESKALOPE» buru ta guzil!»...

Jakiña, aldrebeskeri orietatik libre daude Izadi edo Naturaleza berak ematen dizkigun otsak, Izadi-ots edo ots-itz oriek oso politak izatez gaitzera geienetan sentimendu zuzena ekarten bait-digute. Ez beti, jakiña; Adibidez, Latin-Amerikako zenbait lurraldetan «guagua» ez da tto-tto-zaunka, mantetako umea baiño, Bizkai'an «uaua» bezelaxe...

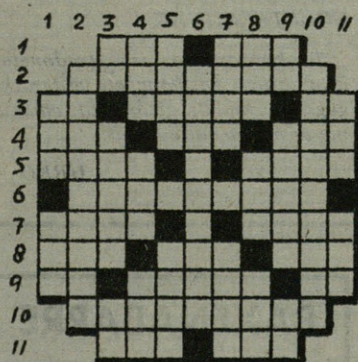
Beñiola, «Mundrau»tar bat «sentinela» (barrandari) zegoan gau batean, bat-bateko aize-burrunba sortu, ta kuarteleko patiora ematen zuan kristaldun ate aundi bati jota birrinduta utzi zizkion kristal guziak abarrots aunditan...

Joan zitzaion Guardiako Ofiziala ta galdetzen dio... «Qué ha sido eso?»... «Mundrau»tarrak ez zekian deus ere orderaz eta erantzuten dio asko estutu gabe... «EL AXE»... Ez zion ulertu Ofizialak eta beste pare bat aldiz galdetu ta beste bere «EL AXE» ortatik irteten ez zala ikustean galdetzen dio... «Bueno, pero qué es eso de «EL AXE»?... Beste adierazpiderik ez, eta erantzuten dio barrandariak pixka bat aspertzen ere asita... «Pues mira, así... «FFFUIZZZ... SSS... XXXI... FFFUIZZZ... SSS... XXXI... PLI-PLA! PARRR... RRRRI!»

TXOMIN

ITZ - GURUTZETUAK

LE.

ZEARRETARA. — 1: Malda, alda-pa. Aunditu, goititu. — 2: Igaro-toki, ubide. — 3: Gogait. Parrezka. Norbera. — 4: Ordaintzeke erositakoa kroxkatzen zan makiltxo. Ni sortu ninduna. Ez-une. — 5: Bigarko eguna ondoren. Atzeguna. — 6: Ixkan-billatsu. — 7: Zorro, zakel. Kementsu, zoli. — 8: Margoa. Zapal, golburu. Geyegi. — 9: (aa) Atzizkia. Garizumako ilen nekaldia. Atzizkia. — 10: Ur-kiroitzale. — 11: ontzigarri, arroza. Giza, lege.

GOITIK BERA. — 1: Sarats, otaka. Zotal, zogi. — 2: Arribizi, diamante. — 3: (aa) Gabe atzizkia. Dan, izakari. Zu ta ni. — 4: Kizun, -pide. Bat eta bi. Bakar. — 5: Dantza. Ogi-ale. — 6: Txoarre, eliz-txori. — 7: Kabia. (aa) Enara, ifiara. — 8: Diru, txindi. Arrasto, zantzu. Oar, dei. — 9: (aa) Ugari, aditza. Igarokor, mengel. Joera atzizkia. — 10: Aditzalle entzule. — 11: Astoari igeldi!... Erri nagusi.

AGERPENA

ZEARRETARA. — 1: Egi. Azl. — 2: Igarobide. — 3: Ok. Irriz. Ni. — 4: Tai. Ama. Uts. — 5: Etzi. Atzo. — 6: Zaratatsu. — 7: Zaku. aZlu. — 8: Ori. Goi. Lar. — 9: IR. Barau. RI. — 10: Igarilari. — 11: Uti. Era.

GOITIK BERA. — 1: Ote. Zoi. — 2: Ikatzarri. — 3: eG. Izaki. Gu. — 4: Gai. Iru. Bat. — 5: Irra. Gari. — 6: Ormatxori. — 7: Abia. ialE. — 8: Ziz. Atz. Uar. — 9: iD. Utsal. Ra. — 10: Entzulari. — 11: Iso. Uri.

TRANSPORTES azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijon, Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almeria'ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

ORMAZABAL. - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE-TXUKUNKETARAKOAK URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak
Etxekoa 65 19 60
Landolakoa 65 19 35

URRETXUA

Urrutizkiñak
Landolakoa 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa, n - Zumalakarregi, 7'gn.

FUNCOR, S.C.I.

BENETAKO BASERRITARRAK BEAR DITUTZEN
MAKINAK

BIRRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

EUROPA'KO AUERRERALDEUNI'K ONENAK,
AMENGO NEKAZARIENTZAT.

ADI TA OROI EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

E L O R R I O

Vizcaya, 114

OTO TA POTOTO

SALUDO BERRIA

Donosti'ko bulebarra.

Udea bete-betea.

Jendea gañezka kafeterietan.

Orra or, kale erditik, Oto ta Pototo, bata bestearen ondoren.

Bakoitzak, bere eskubia, lepo parean dakarre. Eskuazpiak, gora begira.

Eztabaida bizian zeuden kafe-mai batekoak euren artean:

— "Baietz, gizona, ori faszisten saludos dek...!"

— "Ezetzi!"

— "Jazistena ez ba dana, zeñen agurra dek ori...!"

— "Hitler'ena ez dek...!"

— "Ezta Komunistena ere...!"

— "Txina aldekoena ote dek...?"

— "Ori ere ez...!"

— "Orduan...?"

— "Eurari galdetu ta kito!"

Aulkitik jeiki ta bijoa euren arteko bat, Oto ta Pototo'ren ondoren

— "Aizue, gizonok, galdera bateri erantzun mesedez...!"

— "Bai, galdetu". Dio Pototo'k, gelditzeke, ta formaziorik galdu ga-be.

— "Ba... apostu bat egin degu ta... esango al diguzute ze saludo-klase dan ori... Orrelakorik ez degu sekulan ikusi... Fazistak... Komunistak... Txina al dekoak... Zuek ze arrazo zerate...?"

— "Aizak, Oto-dio Pototo'k-nun utzi diagu genkarrea tabloia...?"

ANES LAZKAU'KO

Perfumeria Urbietta

EDERKETA - GELA

Donostia'ko Urbietta kaleko 14'garrean arkitu ditzakezu:

ELIZABETH ARDEN, GERMAINE MONTEIL, GUERLAIN, HARRIET HUBBARD AYER, LANCASTER, LANCOME, MAX FACTOR, PAYOT, REVLON, BALENCIAGA, CARON, CARVEN, CHRISTIAN DIOR, GIVENCHY, HERMES, ta abar ta abar...

Urbietta, 14

DONOSTIA

1.896

1.969

GIPUZKOA'KO PROBINTZI - ERATETXEA
(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure
«PRESTAMEN SERBITZARITZA»z (Servicio de Préstamos)
balia zaitez

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakindean jarri zaitez Donostia'ko gure
12 afizinetan eta Probintziako 63 sukursaletan

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA

SARASATE, 5

TELEFONO 224440

Onen ajentziak erri auetan dituzu:

Tudela, Billaba, Huarte-Iruñe, Etxarri-Aranaz, Txantrea, Errotxapea, Azagra, Eneritz, Martzilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerín, Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Kadreita, Andosilla ta Noain-Berriain.

Agencias:

Tudela, Villava, Huarte-Pamplona, Echarri-Aranaz, Chantrea, Rochapea, Azagra, Enériz, Marcilla, Isaba, Huarte-Araquil, Ensanche, Lerín, Ochagavía, Carcar, Olazagutía, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Cadreita, Andosilla y Noain-Berriain.

ESTABLECIMIENTOS

ayestaran
DONOSTIA

FERRETERIA

ELECTRODOMESTICOS

RAILITE

BURNI-SALGAIK ... Urbietta, 25 - Urrut. 26787 - 26788

ETXERAKO ELEKTRO-TRESNAK ... Urbietta, 27 - Urrut. 26788 - 26787

LEGEZKO ZABALTXAILLEA ... Aldaconea, 4 - Urrut. 15123 - 28566

SORALUZE-ko seme BOLUNBURU Josulaguna

Aurten. Epaillaren amargarrenean. Chupei deritzan irian yesulagun batzuk bildu giñan: Gorospe, Barandiaran, Arana, Iñarra, Bolunburu irugarrena, B-Zubia. Hsinchu'ko TU Go-tzai yauna eta beste geiago ere an-txe genitun.

Illuntzean. Bolunburu irugarrena-an anai zanarentzat, Pako'rentzat alegia, otoitz-aldi gendun. Gure Pa-ko au, aurreko ostegunean (il bera-ren seigarrenean), Deusto'n il zan.

Chupei'ko anaiari esan nion:

—Goian bego beti esan oi da. Oraingoan GOIAN DAGO esango di-zut.

—Eskarrikasko!! Soraluez'n jaio zan iltzeko. Deusto'n il zaigu bizi-tzeko.

—Soraluezearrok beti euskalkin garbi!! Len ere esan nizan, berriro onera itzuli-berri nintzan artan: «Zu-re anai Pako'k bere betiko alaitasu-na ez du «galdu. Exik errex igartzen zaio ari indarrak beeraka doazkiola».

—Alai ta iztun ba-dirau ere, arek Viet-Nam'go ezer gutxi adiraziko zi-zun.

—Zure anaiak auxe bakarrik dio: «Angoak ulertu nai ditunak, alderdi aietara «agertutxo egin dezala».

Bolunburu eta Galarraga'tar Pan-tzeska 1897-garango lotazillaren amazpigarrenean jaio zan. Bederatzi senidetatik iru yesulagun eta iru lekaime. Bai ederki!!

Guretzat beti Pako izan dana, az-kena, indautxu'n ikusi nuen: lengo urrillaren amargarrenean, ain zuzen. Bere anai Alois eta beste ezagunen-zat goaintziak eman zizkidan.

Soraluezear gartsua Txina'ra 1930-garrenean etorri zan. Nik emendik etorri diot. Soraluez'tik idatziko ba'nu «Joan yakun» esan bearko nuke. Eskualde auetara etortzen diran guz-tiak bezela, bertako izkuntza erdi-nenderatu ondoren, alakoxe bazter-txotik asi zan lanean. Pikiakio'tik: euskeraz oguziz Pitxiatxiao gendu-ke: Pi sendikoen zubia. Artean, irix-ka artan beintzat, aurrerapenak oso astiro zebiltzan. Zaldiz ibiltzen ikasi

Bolunburu Anaiak. Betaurreko duna Aita Pako.

bear. Lokatza ugari bildu. Neguan esku eta belarritako ospelei ongi-etorri txeratsua egin.

Aita Pako askotarakoa zan. Argia txito. Eta, berrialaxe apaizkaia irakasle aukeratu zuten. Elizak geiena maite duan lanean. Geroztik beti irakasletzan.

Biotz errukitsua. Biguña oso. Ga-rai artan maiz oi zanez, erensukarra zabaltzen zalarik, mutiko ikasleak sailka oien ziran. Maindrepetik ezin irten. Gaberditik asita baraurik egon nai Gure Jauna artzeko... eta, or-duan Aita Bolunburu goiz esnatzen zan yaikitzerik etzutenei Gure Jauna eramateko. Jarritan goizeko ordubi-tarako an zan gaxoen ondoan.

Urte-garai egokian, berriz, bere osasunak eskatzen zion irtetzeko leiari amor-emanen, ikasleak lagun zituala, mendi eta ibar egurasten ibiliko zan. Pozik soraluezearra eta mutillak pozikago. Aita Pako-k bai gazteak maite!! Eta aiek nai zute nari igartzeko gutxi Aita Pako beze-lakoak.

Berekiko esan-edo onela esaten: Euskaldunoi urrutia izugarrizko dei kilimakorra egiten digu. Eta Aita Pa-ko'ri dei orrek etzion bein ere utzi izan. Izan ere, euskaldun askok zu-

zi asko zapaldu izan dituzte, beste zenbaitek bitxabal baño geiago bai, inolaz ere.

Urruti auetara etorri zan. Bañan, urruti auetan ez ibili bakarrik: ede-rrena dana LAN EGIN. Beti asmo be-rriz. Beti iraupen yatorrez. Beti gogo onez.

1937-garreneko urtea zan. Eta, ja-pondarrak iritxi zitzaizkigunean, Ai-ta Pako'k mutillak berekin zitula etxalde baztertugotara iges-egin bear izan zun. Sutunpa gogaikarrien otsa entzungo ez zuten txokora el-du. Izan ere, liburu-maite danak, iz-killuen marru zakarrari muzin egin nai izaten dio.

Olaxe alderrai ibiltzen oitu zan. Gero, berriz, guk GORRITTE deitzen genion aldia gafiñeratu zitzaigularik, Aita Pako Pilipin'etara aldatu zan. An ere apaizgalekin ibiltzeko. Txina' tik iges-egin zutenekin batik-bat.

Lenbizi artan, 1949-garren urtetik asita ikasle-taldea poliki biribiltzen zitzaion. Txina'koen igesa urritu eta attu zanean, zelai berrietara zuden-ziguten, gure iztun bixkorra. iVet-Nam'era, alegia. Azkeneko urteak Dalat'en igaro dizkigu, garai batean iguin zitun izkilluen orrua entzunez.

Ordurako bere adiñean goraka asia gendun Aita Pako. Bañan, ala-ko lurralde gusti eta ezoetara zera-matela-ta atzera egingo al zun? Ez orixe!! Eta zekizkin izkuntzei beste izkuntza berria erantsi zien. Lanak ikaritzen ez zuana izan!! Ez, noski, erakutsi eta irakatsi bear zizkienak, ikasleei ango izkuntzan adirazi bear-ko zizkielako. Ortarako bertako se-meak egokiagoak dira. Agian, ordea, bere gogoz Aita Pako'k lurreko iz-kuntzan ari naiagoko zukean.

Baldin-bait ere soraluezearrek az-ketsiko al didate luzego ari izan ez naizelako. Agur guztiei!!

ETXEBERRIA'tar P.S.I.

O A R - S O R T A

28 Erronkari

Martiaren umalagarren egunean emon dau itzaldi bat Pariseko Eus-kal Etxean Jose Estornés Lasak. Gaia: Erronkari. Bertako semea da euskaltzale aundi au: Izabakoa.

Iruñan be emon dau gai au berau itzaldi batean, denbora asko ez dala.

Nortasun aundiko baztarra da Erronkari alde. Galdu egin da eus-keria bertako erritxoetan, baiña barriro be ikasten asi dira esko-letako umetxoetatik asita. Laster euskaldunduko dira barriro be Erronkariko napar-erriak, okerrik ez bada.

29 Topet-Etchahun

Doktor-gradua artzeko egin deusku lan baliotsu bat Jean Haritchel-har irakasleak: «Le poète souletin Pierre Topet-Etchahun (1786-1862). Contribution a l'Histoire de la Littérature populaire du XIX siècle».

Lendik be argitaratu dauz Haritchelharek irakurgai batzuk XIX-Gi-zaldiko erritar olerkarien ganean. eta orretatik ikusten da, ondo ja-betuta daukala arlo ori.

Poztuteko da, Euskal-Jakintzako gaiak erabiltzen direala Ikastetxe Nagusietan tituluak artzeko. Orain Haritchelharek egin dabena egin jate egoki batez be, gure izkuntza ta Literatura zalea nazelako.

Euskalduna ta euskaltzalea dogu Haritchelhar adiskide. Euske-raz emongo ete-deusku liburu onen laburpenen bat? Poztuko gein-tzakez.

30 Egan

1968'garren urtekoa. Eun eta berrogeita amalau orrialde, tomu ba-tean dana.

Urteak dira, EGAN sortu zala. Ogei ta zazpigarren tomua da au. Gaurko euskal idazle askok idatzi dabee euskerazko aldzikari onetan. Eta oraingoan:

Joan Goikoetxea Maiza, S. J.: Gamiz, arabar euskal olerkaria.

Aita Akasolo: R. M. Azkue Zanaren Frantsesezko Itzaldi bat.

Markue: Oar Laburrak.

Hermann Hesse-Markue: Olerkia.

Yurre'tar Yulen: Lo-Kantak edo Seaska-Eresiak.

N. Soloeta-Astarbe: Torrezarreko Seme-Alabak.

Fagoaga-Bozas: Agotak, herri madarikatu bat.

R. Bozas-Urrutia: Nere urteen bildumatxoa.

Bitano: Koi-tu-Kontari. Aize-errota.

Tx. Larresoro: Denborari buruz.

A. L. Villasante: Oñatiko Euskera.

Antonio M.ª Labayen: Oñatiko Eusko-Ikaskuntza-ren Batzarra eta Euskaltzaindia (1918-1968).

Allan Poe-Bozas: Karta Ostua.

Etcheberria'tar P., S. I.: Tao-Te Txing.

A. Apat-Etxebarne: Naas-maas.

A. A.: Adabakiak.

N. A. G., H. V. B., J. San Martín: Liburuak.

ARRIURDIN

GURE LIBURUAK

'JESUKRISTO'

Liburu bikaina atera digu Aita Villasante'k, Arantzazu'ko bere bizile-kuan. Gai onek bere aurreko liburua izan du, «JAINKOA» izenekoa. Biak katolikufedearen sustrai ta oinarriak adierazteko egokiak izan dira. Ta eus-keria aldetik, liburu estimagarria benetan. Lenengoan, Jainkoaren buruta-penak dituan jatorri ta oinarriak eman zizkigun. Oraingo bigarren liburu onek «Kristo» du bere agergaia.

Ezta zeatz esateko, Kristologi bat, ez; baizik gure Kristo'gan degun fe-dearen zimendua az-tertzeko liburua. Fedea, noski, Jainkoaren emaitza da; baiña ba du bere adimen-jantzia ere. Ezta itxu-itxuan artzen dan sinista; bai ordea, arrazoi-bidez arkitzen dan argia.

Aurrena, Kristo ezagutzeko daukagun iturri ta bideak azaltzen dizkigu. Aita Villasante, mutilla da bere gaia erabiltzen. Kristo'k gaur sortzen dizki-gun buru-austek egoki aztertzen dizkigu. Aurrena, ezaguera orren iturririk nagusiena: Ebanjelioak. Auen sorrera; gerora nola aldakizun eta kopiatan luzetu dan jakinbidea; kondaira-egia ta Ebanjelioak duten idazkera bere-zia bere arian daramazki. Azkenean, Ebanjelioak eskeintzen diguten Kristo'ren izaera ta jokabideak argitzen ditu.

Jesus'en aldi artako giroa eskeintzen digu urungo, bere «MESIAS» eginkizuna, Gizonaren Semea ta Jainkoaren Semea danez, erakusten digu. Mirariak dira agerpen au sendotzen duten gertaerak Auek eta Jesus'en Piztuerak ematen diote aren eññari, Jainko-ikutua. Palestina'ko lurra miatu-ta dauka Aita Villasante'k eta ango berri ederki ematen digu ere. Kristo'k lur aretan utzi zigun itzala, agiri da garbi.

Liburu oni mamia eskeintzeko, libururik bikaiñenak irakurriak ditu. Gaur-gaurko auzi ta iritxiak kontuan artu ere, egin du. Orregatik, euskeraz gai auek miatuak eskeintzea, lan ongaria izan da benetan. Eroso dator, beraz, euskal-saillerako.

Ta gaia ezezik, darabilen euskera ere sakona, mamitsua, tajuz ebakia ta eroso ondus ematen digu Aita Villasante'. Bijoakio praille saiatuari gure zorion-agurra.

RESTAURANTE

OR-KONPON

Asarraturik baldin ba-zabiltz...

OR KONPON!

Egualdi txarra egiten dula?...

OR KONPON!

Kaskarrekoa artu dezula?...

OR KONPON!

Umore txarra galtzeko or dezu...

OR KONPON!

Jatetxe ortan bazkaldu-eta...

OR KONPON!!!

Hotel San Sebastián Etxea

Av. Zumalakarregi, 20

DONOSTIA

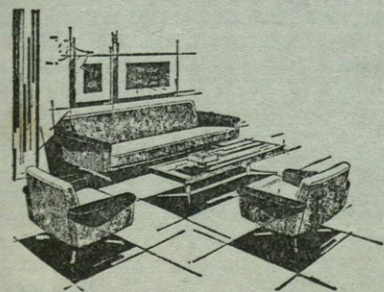
'XENPELAR' SARIA

OARRA.—Oin urungo iragarkin adierazten ziran BERTSO BE-RRIAK baño ainbat geiago jaso ditu, Euskaltzaindia'k, «XENPELAR» SARIA ontaroko ustez, bialiak, baiña, aurrez iñun argitaratu gabeak, geienak, eta jakina; bertso-saill abek, ez dira aurtengo sariketa on-tan sartuak izango; ontarako, paperetan, izparringietan edo aldizka-rietan aurrez argitalduak izan bear dutelako.

Beraz, aipaturiko bertso-saill abek, ez dira oraingo sarikera on-tarako jasoak izango; baiña, baliosoak izan ditezke, urungo urterako, baldin beren egilleak nunbaiten argitatzen badituzte ordurako.

ZELETA
(Mai-Burukoak)

Amuebladora COMERCIAL HISPANIA

'EGUNDOKO TRESILLO ESKEINTZA'

TRESILLOS, SOFAS-OEAK

2.100⁰⁰⁰ pezetatik asi ta aukeratzeko 800 eredu en artean

PROBINTZI GUZTIRAKO MERKATZE PARTIKULARRAK:

FRAMATEAK UTSEAN ETA, BI PERTSONENTZAT, JOAN-ETORRIA GURE GAIN. EPEKA EROSI ITZAZU, PREZIOA GARESTITU GABE.

MORAZA, 3 ETA 14 - DONOSTIA

SAN MARCIAL, 12 - IRUN

EUSKERAREN LORE-JOKOAK IRUÑE'N

Naparroa Zaarreko Iruñe Zaarrean, Udaberriko Igo Lore-Jokoak ospatu dizkigute. Lore-Joko auetan lau izkuntza erabili dira olerki saillean leiaketan. Euskera, gaztelera, katalan-izkera ta Galizi'ko izkera izan dira, Naparroa'ko Uri-Buruan ohoretu diranak.

Nor izan degun Lore-Joko auen arrotzaille?... Naparroa'ko «Eskualde-Lagunak», (Amigos del País koak), ain zuzen ere. Ta Lore Jo-

«HEUSKARA! JALGI ADI MUNDURA! LENGUAJETAN OHI INTZAN ESTIMATZE GUTITAN; ORAI ALDIZ HIK BEHAR DUK OHORIA OROTAN!».

Zergatik, alabaina, Iruñe'n katalanen eta galizitarren izkuntzak kontuan artu? Lenbizi, eskualde guzietako izkuntzak, buruaste berdiñak dituztelako, —irakaskintza ta abar—; eta eskualde guziak bat-
tuak azaldu bear dute beren eska-

de-Lagunen artean zaarrenak; Zangotza'koak eta Iruñe'koak elkartuta. Valle Lertsundi Albaro jaunak, oldegitik asiera eman zien Lore-Jokoei, antziña katalanez esaten ziran itzekin.

Ondoren, Añon Diego Ana Karmen nexka liraiña izendatu zuten Jokoetako Erregin. Nexka gazte au Tudela edo Huskaria'ko Eskualde-Lagunetakoa zan. Aren omenean entzun zan «Naparroa Zaarreko Kortetako» ereserkia, eta ikusle guziak zutik zirala, sartu ziran Erregiñaren inguruko lagunak. Ana Karmen Añon, Luis Iriondo gipuzkoar olerkari ta Lore-Jokoen Babeslearen eskutik zetorren.

Ondoren zetozen Erregiñaren inguruko Nexka Lagunak, olerki-esaleen eskutik. Aurrena, Hurtado de Saratxo Pilartxo, R. S. Bascongada'koaren izenean; Sanguesa'ko Eskual-Lagunen izenean, Juan M.ª Bandres neskata; Naparroa'ko Biltoki Katalanaren izenean, Mertzedes Casas andereñoa; Iruñe'ko «Lar Gallego»ren izenean, Raquel Negro neskata; eta Iruñe'ko «Eskualde-Lagunen izenean, Miriam Amat, Lupe Hurtado de Saratxo, Maite Sanz Elortz eta Mari Val Irigoien eta Gamarra'ko Fernandez andereñoak.

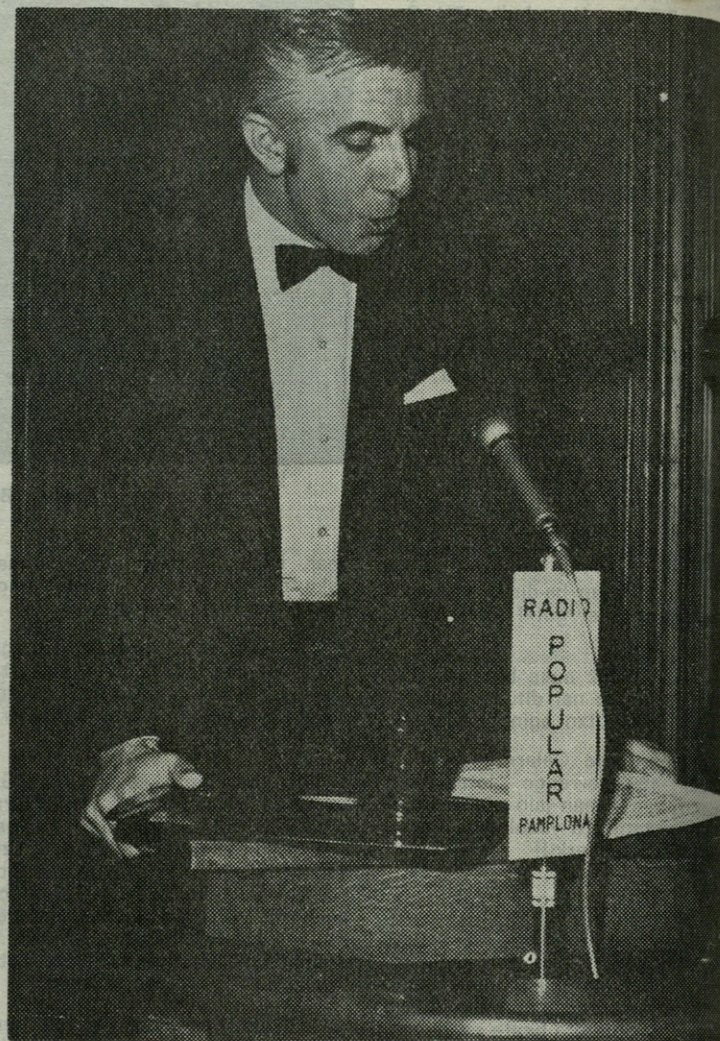
Miriam Amat andereñoak jarri zion Erregiñari Eskualde-Lagunen Txingola edo banda-oiala. Ta Luis Iriondo'k eskeiñi zion «Etxepare-Arrosa».

Orren ondoren, Luis Iriondo'k bere itzaldia euskeraz egin zuan jator. Ala jakin genduan, nola Frantzi'ko Toulouse'n, amalaugarren gizaldian ospatu ziran aurrengo aldiz Lore-Jokuak. Gero Bartzelona'n ospatu ziran. Andik Euskalerria ere zabaldu ziran. Ala sortu ziran Bilbo'koak, Unamuno Babesle zala ta Bidasoz bestaldeko Euskalerrian Abbadie'ren eragiñez.

Iruñe'ko Gotzai «Benegas»'ek amazpigarren mendean sortu zituan euskerazkoak Iruñe'n. Entzun genituan ere Etxepare'ren lanak; Etxaun bertsoariarenak, (onen bizitza makurra maitasun zorigaitzean); «Agerre» olerkari iruñarra ta Euskaltzaindiko aurrengo lagunetakoa; Tafalla'ko Migel Dikastillo; Naparroa'ko Kondaira-zabaltzaille izan zan Oloriz'tar Hermitio; Naparroa'ri kanturik ederrera eskeiñi zion bilbotar olerkari Alberto Pelaiara; Galizia'ko ele-Ederraren jasotzaille Alvaro Cunqueiro eta Salvador Espriu'ren izenak ere goratuak izan ziran. Au Katalunia'ko idazlea izan zan.

Auen izenean eskeiñi zituzten sari bezela lore bana. Luis Iriondo'k bere itzaldi azkenean txalo-zarta aundia entzun zuan.

Urrengo txanda Iruñe'ko «Trio de Camara»'k izan zuan. Artarako jarri zan pianoan Petra Carrasquilla de Fernandez neskata. Lagun egin zioten Alfredo Lunbreras biolin-

Gipuzkoar poeta Luis Iriondo izandu zan mai-buru.

Pilartxo Hurtado de Saratxo ta Galarraga, Donostiko «Amigos del País»-ko ordezkariak, Olaia Erbiti oguzleari lore bat ematen dio.

ko oien Agerpena, Naparroa'ko Museo-Jauregian jaineratu da. Asmo bikaiña ta antziña bere sustraiak errotuak dituana.

Ta gure Euskeraren omena izan da jai oietan asmorik nagusiena. Guziaz, egoki antolatu da. Naparroa'ko Erakustegi-Jauregia, artarako apaindua; ikusleak etiketa osoan jantziak; ez txorakeri-aizeagatik, Euskerari omen aundiagoa eskeintzeagatik baizik.

Emakumeak, arratsaldeko («soirée»)-soiñekotan eta gizakumeak («smoking») eta jai nagusietako jantziekin. Ba-zuan antxe gure izkerak bere ederrean azaltzeko aukera. Naparroa'ko «Eskualde-Lagunak» eman dute beren asmo ta gorapenaren neurria. Ainbeste gizalditan arlote azaldu izan degun gure izkuntzak, izan du egun orretan nagusiki jatzeko laguntza. Ederki egiña! Bejondaiela gure anai naparreil!

Jai orren arnasetan, antziñako Etxepare idazlearen itzala nabaitzen zan. Gogoan ditugu euskaldunok, idazle zaar aren erronkak;

era ta eskubidetan, «batasunak maitzen bait-du indarra». Iruñe'ko lau izkuntzetako LORE-JOKOAK, Euskaltzaindiaren babesez egiñak, batasun orren alde egin diran gauzarik jatorrena izan da. Orregatik Kataluña ta Galizia'ko Akademiak ere onartu ta begi onez ikusi dituzte jai oiek.

Ta erroa ere, antziñakoa dute jai auk. Amazazpigarren gizaldian Korputz-Eguneko jaietan, Iruñe'k ospatu bait-zituan EUSKAL LORE JOKOAK. Ordua nlatiñez, gaztelaraz, portuguez eta euskeraz eskeiñi ziran jaiok. Oraingo ontan, latiñaren eta portuges-izkuntzaren orde, Katalan eta gallego-izkerak erabili dira, gaurko giroak eskatzen zuan ariora.

Lau aldetako jendea batzeko aukera izan degu jaiotan. Baiña batez ere, Euskalbarri barruan ditugun «Eskualde-Lagunen» elkarreak elkarren berri jakiteko bidea sortu da egun orretan. An genituan, izan ere, «Azkoitiko Zalduntxo» Real Sociedad Bascongada'koak; Tudela'koak, Naparroa'ko Eskual-

esan du apirilaren hamahiruan, behar bada, Euskal Herriko, Valencian, Galiziako eta Katalunya-ko prokuradore familiarrak biltzeko asmoa dutela, lege honi buruz postura berdina erabakitzeko ta gogor ekiteko.

Euskaltzaindiaren diru arazo az luze ta sakon aztertu da. Izan ere lan egin ahal izateko derrigorrezkoa baidu honek diru kontu hau ondo finkatua izatea. Urrengo bilkurarako Berrondo jaunak ekarriko du puntu honi dagokionez proposamendu konreto bat.

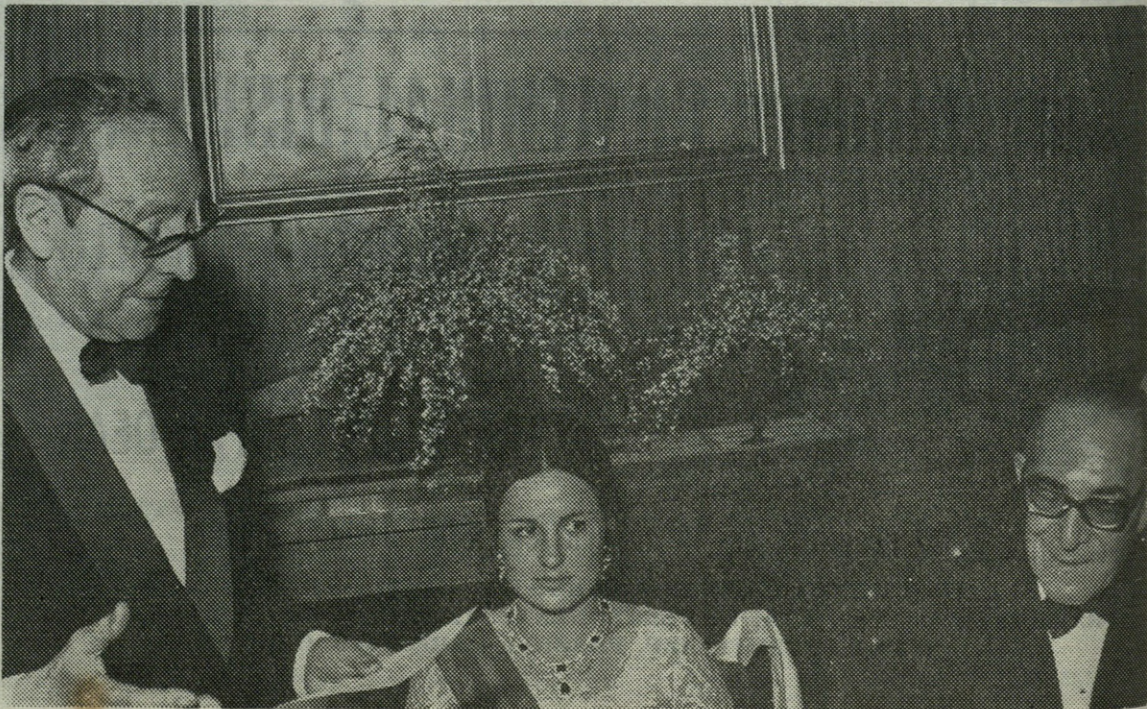
Euskaltzaindia bilduta zegolarik Araluze jauna, Gipuzkoako Diputazioaren lehendakaria agertu zen euskaltzainak agurtzera eta Diputazioaren babesa eskeintzera.

Euskaltzaindiaren...

(1'garren orrialdetik)

nesteriotik jasotako gutun bat irakurri du. Ministerioak eskerrak ematen dizkio Euskaltzaindiari hizkuntza herrikoien berri jasotzen lagundu diolako.

Eta orduan delako ministerio horrek argitaratu berria duen «Liburu Zuri» hitzegin da Euskaltzaindian. Euskeraren onerako liburu hortatik zerbait atera ditekela da euskaltzain gehienek iritzia. Ados dira gehienak hauzi hontan katalanekin eta gallegoekin batera jokatzea komeni dela erabakitako. Ondorenean, hauzi oneri jarraituaz, Arrue mintzatu da, Korteetan edukaziorako lege berria batzordeetan estudiatzerakoan lan asko egin ditekela esateko ta hortarako bere burua Euskaltzaindiari eskeini. Baita ere

Apal-ondoren, Alvaro del Valle Lersundi jaunak itzaldia egin zun. Aldamenean, aseririk, Añon andereñoa ta Estornes Lasa jauna ikusten dira.